

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiło Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. ie pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 100 — K, za naročnike v inozemstvu 140 — K letno. Posamezna številka po K 2 —.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 K za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne 50 K.

Telefon uredništva
št. 312.

Za oznanila je plačati od enostopne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 2 K — vin. dvakrat . . . 1 — 50. Za nadaljnja uvrčenja od petit-vrste po 60 vin. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

**Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6/I**

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklame tije so proste poštne.

Na katerih temeljih bi morala biti izvedena šolska reforma po novem šolskem zakonu.

Temeljna načela šolske reforme*.

Med ona vprašanja, ki zahtevajo preosnove ali reforme, spada tudi šolsko vprašanje. Temeljno napako zakriva pri tem vsi oni, ki presnavljajo samo to ali ono stopnjo šolstva, dostikrat brez vsega vzira na celoto. Ta govori o reformi ljudske šole, oni zopet srednje, tretji re- tuje visoke šole. Pravilno ravna oni, ki zida celoto. Šolstvo je ena veriga, drža- ča od najnižje do najvišje stopnje. Ona dosega svoj namen, teoretične in prak- tične uspehe, ako je organska enota, pri kateri ima vsak del svoj odmerjeni de- lo, ki pa je z vso celoto zvezan z drugimi v harmonično celoto.

Kaj sledi iz tega?

Ako je šolstvo organska enota, po- tem je treba, da se kaže ta enota v celem ustroju. To je prva posledica.

Imamo-li pa enotno ustrojstvo, po- tem imajo tudi oni, ki vodijo to ustroj- stvo, učiteljstvo, enotne interese in cilje. In to je druga posledica.

Naš dosedanji greh je, da hodi učiteljstvo, pri nas ljudsko, (meščanskošolsko) in srednješolsko i. dr., preveč svoja pota, ker se ne zaveda enotnosti šolstva in s tem enotnosti svojih interesov. Uči- teljstvo vseh stopenj bi moralo skupno sodelovati pri vprašanju šolske reforme.

Kaj hočemo reformirati in kako?

1. **Svobodo otroka**, t. j. šola omogo- čuj, da razvije otrok svobodno svoje zmožnosti in svoje sile, ki spe v njem. To dosežemo:

a) s poučevanjem v materinskem je- ziku,

b) z znižanjem števila otrok v enem razredu,

c) s tem, da ustanavljamo pomožne šole za slaboumne, malo nadarjene, glu- honeme, slepe, telesno in duševno zane- marjene otroke.

d) s tem, da odstranimo olajšave šol- skega obiska,

e) da preprečimo izrabljanje otrok pri delu in

f) da odpravimo šolnino in takse ter dajemo otrokom šolske potrebščine za- stonj.

2. **Svobodo učitelja**, t. j. skrbeti za to, da dobimo kar najpopolnejše vzgo- evalce. To dosežemo:

a) z višjo, akademično izobrazbo učiteljstva,

b) s tem, da postanejo učitelji peda- goško neodvisni,

c) s tem, da postanejo neodvisni, svobodni državljani in

d) s tem, da se jim zagotovi brez- škurno gospodarsko, gmotno stanje.

3. **Svobodo šolske organizacije**, t. j. svobodo staršev, ki pošiljajo svoje otro- ke v šolo. To dosežemo:

a) z uvedbo splošne in enake volilne pravice v vse zakonodajne in avtonomne zastoje,

b) z demokratizacijo in avtonomijo (samoupravo: ločitvijo šolske uprave od politične) šolstva, in končno

c) z ločitvijo šole od cerkve.

To so cilji moderne šolske reforme, jasni in odkriti!

* Odlomki iz dr. Lončarjeve brošu- re »O šolski reformi« — Ljubljana 1908.

Demokratizacija šolske upra- ve in samouprava šolstva*.

Ako hočemo, da se vršita pouk in vzgoja v smislu moderne šolske reforme, potem moramo popolnoma izpremeniti sedanji način šolske organizacije.

Kdo odloča dandanes o pouku in vz- goji mladine?

Ne učiteljstvo in ne starši, marveč na eni strani zastopniki cerkve, na drugi strani državni birokrati in zastopniki privilegijev, in novitih slojev. Ti nareku- jejo, kaj se naj uči in kako se naj vzgaja; ti podjarmljajo svojim interesom i učitelj- stvo i starše. Ne narodna kultura, ne svo- bodna znanost in človekoljubna pravost, marveč politični in gospodarski interesi cerkve, države in posestnih slojev odlo- čajo o pouku in vzgoji mladine.

Šolstvo se mora osvoboditi vpliva katerekoli cerkve. Služiti mora samo svo- bodni vedi in ljudski pravosti brez ozira na spol, plemo ali rod, imetje in stan, brez ozira na veroizpovedanje. Konfesionalni pouk naj daje dotična cerkev popolnoma ločeno od šole na stroške onih, ki bi si ga želeli. Naloga šole je, da zbližuje ljudi na podlagi znanosti in pravosti, ki sta last vsega človeštva, dočim jih konfesio- nalnost razdvaja in oddaljuje od skupne- ga cilja: harmonije ljudskosti. Namesto konfesionalnega pouka naj zbujajo moder- na šola ob vsaki priliki, ki se ji ponuja, razpoloženja in podaja navodila za nra- vo življenje, oprto na človeške izkušeno- sti, ki izvirajo iz higijene in socialnega čuta.

A ne samo od cerkve, tudi od države je treba osvoboditi šolstvo in ga prepusti- ti narodu, ker edino na ta način je mo- goča narodna kultura. Od heteronomije prehajamo k avtonomiji zato zahtevamo tudi kulturno in šolsko avtonomijo. Nad svojim šolstvom, nad svojimi kulturnimi potrebami bodi narod sam svoj gospo- dar!

Pri šolstvu je treba ločiti pedagoško- didaktičski del od administrativnega in te- mu še dodati zdravstveni in tehniški od- delek.

V vseh pedagoško-didaktičskih vpra- šanjih imej prvo in zadnjo besedo učitelj- stvo samo. Namesto jurista nastopaj pe- dagog! Kakor je sodnik v svojem poslo- vanju odgovoren le svoji vesti, s katero razlaga zakone in deli pravico; tako bodi učitelj neodvisen pri svojem delu, sam svoj gospod.

Učiteljstvo vseh stopenj in kategorij naj v zvezi z zastopniki drugih kulturnih institucij odloča na svojih zborih in kon- ferencah (krajnih, okrajnih, okrožnih ali deželnih) o vseh vprašanjih vzgoje in po- uka: o učnih načrtih, metodah, knjigah, pripomočkih itd. Voli naj izmed sebe kot svoj izvrševalni organ pedagoške odbore ali komisije, ki tvorijo pedagoško-didak- tiški oddelek šolskih oblasti. Šolske nad- zornike si voli učiteljstvo samo izmed sebe za določeno dobo. (Za ljudske šole iz vrst ljudskošolskega, za meščanske iz vrst meščanskošolskega učiteljstva itd. Opomba.) Ti nadzorniki niso uradniki, marveč to naj bi bil častni posej kot iz- raz zaupanja in spoštovanja. Njih naloga

* Odlomki iz dr. Lončarjeve brošure »O šolski reformi« — Ljubljana 1908, — sedaj v zalogi UJU v Ljubljani.

je samo pedagoško-didaktičska brez vseh administrativnih opravil. Za svoje poslo- vanje so odgovorni učiteljstvu, ki na svo- jih konferencah presoja njih delo. Šolski nadzorniki naj bi bili duševni vodje in svetovalci, nekakšna avtokritika učitelj- stva. Oni naj kot načelniki pedagoških komisij pazijo, da se izvršujejo sklepi učiteljskih konferenc. Pri nastavljanju poda- ja učiteljstvo samo po pedagoških komi- sijah (učiteljske zbornice, op. ur.) svoje predloge, ki jih mora šolska oblast uva- ževati. Kvalifikacija šolskega nadzornika je javna, učitelj se sme v slučaju potrebe zagovarjati. Avanziranje bodi avtoma- tično po službenih letih in zmožnostih. Službeni in disciplinarni red odgovarja modernemu naziranju o pravicah in dolž- nostih. Učiteljstvo uživa popolno držav- ljansko svobodo in gmotno neodvisnost.

Šolske oblasti sestojijo iz enakega šte- vila zastopnikov učiteljstva (pedagoške komisije z nadzorniki kot predsedniki) in staršev. Poleg tega so člani šolskih obla- sti šolski zdravniki in tehniki, ki jih voli šolska oblast sama (okrajni šolski svet za krajni šolski svet itd.) Naloga šolskih ob- lasti je šolska samouprava. Funkcionarje si volijo iz svoje srede.

Krajni šolski sveti so najnižja šolska oblast. Zastopstvo staršev se voli na pod- lagi splošne in enake volilne pravice za oba spola s proporcionalnim sistemom. V okrajni šolski svet volijo zastopnike star- šev krajni šolski sveti, v okrožni ali de- želni šolski svet pa okrajni šolski sveti. Splošno bi se moralo gledati, da bi bilo področje šolskih oblasti kolikor mogoče malo, da bi bila uprava tem uspešnejša. Zlasti bi bilo treba, da bi bila tudi zdrav- stvena in tehniška stran šolske samo- uprave kar najbolj izdatna.

Zadnja instanca v vprašanjih nara- dne kulture in šolstva bodi narodni kultur- ni svet ali ministrstvo prosvete. Razde- ljeno bi bilo v pet sekcij: z nansvenno- umetniško, pedagoško-didaktičsko, admini- strativno, zdravstveno in tehniško. Člane sekcij volijo okrožni ali deželni šolski sveti, posamezne sekcije pa same svoje načelnike. Voditelj narodnega kulturne- ga sveta ali minister prosvete je član parlamentarne vlade, ima najvišjo izvrše- valno in nadzorovalno oblast nad vsem šolstvom in celotno narodno kulturo ter je odgovoren zakonodajnemu zboru na- roda. Na ta način sta kulturna in šolska avtonomija in samouprava ločeni od po- litične državne uprave.

Učiteljske zbornice*.

Naloga kakršnegakoli demokratične- ga ustroja bodi strokovnjaštvo. Sposobne ljudi je potreba postaviti na pravo mesto. Če odločajo nevedčaki o usodi drugih, delajo zlo, četudi nimajo namena.

Uvedba zbornic pomeni uvesti sa- moupravo stanu in odpravo avtokrat- stva. Učiteljstvo se tega zavedi in zahte- vaj, da odločaj samo o svojih zahtevah.

* Primerjaj razpravo Albin Lajovica o »učiteljskih zbornicah« v 39. številki »Učit. Tovariša« l. 1919. in načrt šolske- ga zakona za kralj. SHS ki ga je izdala »Zaveza« jugoslovanskega učiteljskega društva v Ljubljani, v katerem so zaka- nite določbe o »učiteljskih zbornicah«.

Zlomiti mora v sebi ono umetno in nasi- lno privzgojeno medsebojno nezaupanje.

Zahtevati moramo ustanovitev »učiteljskih zbornic«. Ne zamudimo trenutka, ki se morda nikdar več ne vrne!

Naloga »učiteljske zbornice« je ana- logna oni odvetniške, notarske, zdravni- ške, deloma trgovskih in obrtniških in de- lavskih zbornic. Seveda se to vprašanje ne more reševati brez ozira na druge čini- telje šolske uprave in ne brez ozira na to, da je učiteljski stan vezan na držav- no upravo in nje del.

»Učiteljske zbornice« posredujejo stik učiteljstva z oblastmi, v kolikor se tiče stanovskih zadev. One razglašajo, kar so dosegle na podlagi razprav; zaznavajo okrožnice, naredbe in odloke šolskih ob- lastev, sistemiziranja mest itd. Izvršujejo oddajo mest, nastavljajo namestnike, vo- dijo osebnostni status, disciplinirajo na pod- lagi posebnih predpisov; nakazujejo pre- jemke, povišice, nagrade, ustanove; skr- be, da se izpolnijo kvalifikacijske tabele in informirajo šolske oblasti o važnejših šolskih težnjah in podajajo strokovno mnenje.

»Učiteljska zbornica« ima stalne ura- de in uradnike in pa gotovo število sveto- valcev-učiteljev, ki o vseh rečeh zorno odločujejo, redno in kadar je potreba.

Vsaka kategorija učiteljstva voli v »učiteljsko zbornico« svoje zastopnike.

Značaj kompetence učiteljskih zbor- nic zahteva državno in pravno nadzor- stvo. Podeljevanje služb, discipliniranje in nakazovanje prejemkov, so strogo pravne zadeve.

Državno nadzorstvo »zbornic« je va- rovano. Državni organ, vladni zastopnik, stalni šolski pravnik, ima dosti vpliva, da se dela vse po predpisih in zakonih in ima priliko uveljaviti svoje strokovnjaško mnenje o šolsko-pravnih zadevah.

»Učiteljske zbornice« so organizira- ne vzporedno s šolskimi oblastmi.

Uprava personalnih zadev se mora pospešiti in mora hitro ter brez zadržkov poslovati.

Podrobno organizacijo »učiteljskih zbornic« nam zahtujejo načrti zakonov in šolska zakonodaja Čehoslovaške in Nem. Avstr., strok. list »Komensky« 21. št. 1. 1919. in načrt šolskega zakona slovenskega učiteljstva iz l. 1920.

Iz splošne šolske uprave se z upelja- vo »učiteljskih zbornic« odpravi neprijet- nosti osebne uprave, učiteljstvu se podeli samoupravo, državi pa zagotovi po- njeh zastopnikov še vedno velik vpliv na ta vprašanja.

Temeljna načela za ureditev gmotnega stanja učiteljstva.

Vsi službeni prejemki učiteljstva me- ščanskih in osnovnih šol ter tem enakih, učiteljic ženskih ročnih del in otroških vrtnaric, prejemki upokojenega učitelj- stva in preskrba učiteljskih vdov in sirot odgovarjajo popolnoma vsem tozadevnim določbam za državno uradništvo ter se s prejemki tega tudi avtomatično reguli- rajo.

Porazdelitev vsega navedenega učiteljstva v plačilne razrede državnih urad- nikov se ugotovi zakonodajnim potom.

Pri tem velja načelo, da je matura učiteljšč enaka srednješolski maturi in je

lati nikomur krivice, četudi nas tovariški »Uč. L.« stavi pri tem v isto vrsto s fašistovskim laškim civilnim komisarijatom v Sežani!

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Vsem okrajnim društvom!

Pretekli teden smo razposlali vsem okrajnim društvom članske izkaze za leto 1922. Društva naj se točno držijo termina in izkaze pravočasno vpošljejo.

Izkaz mora biti izpolnjen po abecednem redu v petih izvodih. En izvod obdrži društvo samo, drugega strokovno tajništvo, tretjega glavni blagajnik, četrtega upravništvo »Popotnika« in »Učit. Tovariša« in petega UJU v Beogradu. Razen prvega je vposlati druge štiri na strok. tajništvo najkasneje do 1. jan. 1922. — Na posebni poli naj se izkažejo oni člani, ki jih je društvo izkazalo prejšnje leto, pa so se med letom izselili (društvo — bivališče), izstopili ali izpremenili ime (omozili). — Vsako izpremembo v članstvu (prirastek, odpadek, preselitev, ime prejšnjega in novega društva) je vedno sproti naznaniti strokovnemu tajništvu. — Društvo je odgovorno za točno vplačano članarino od vsakega naznanjenega člana. Člani, ki zaostajajo s članarino, naj se takoj sporoče strokovnemu tajništvu, da se jim ustavijo listi.

Pri novih izkazih naj se vsak zakonski par izjavi, katere liste želi dobivati. Prvo društvo, ki je že vposlalo društvene izkaze, je slovenjebistriško. Stavimo ga v izgled drugim društvom, ki naj mu čimprej sledijo.

UJU, poverjeništvo Ljubljana.

Društvene vesti.

+ **Novomeško učiteljsko društvo** zboruje v soboto 7. januarja 1922 ob 11. uri dopoldne v deški šoli v Novem mestu po tem dnevnem redu: 1. Poročilo predsednika. 2. Šolski okoliš in otroška individualnost pri pouku: poročila tov. Joža Zupančič. 3. Ugotovitev članstva za leto 1922. 4. Slučajnosti. Kdor ne more priti, naj pošlje izjavo za tretjo točko, da bo na obeh straneh red. — Predsednik.

+ **Učiteljsko društvo za laški okraj** ima svoje glavno zborovanje v soboto dne 7. prosinca 1922 ob poludeseti uri v šoli na Zidanem mostu. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Letno poročilo: a) tajnikovo, b) blagajnikovo. 3. Predavanje tov. Toneta Seliškarja o temi »Umetniška vzgoja v ljudski šoli«. 4. Volitev odbora. 5. Volitev dveh pregledovalcev računov. 6. Določitev društvenine za leto 1922. 7. Določitev knjig in časnikov, na katere se naj društvo naroči. 8. Slučajnosti in predlogi. Polnoštevilne udeležbe pričakuje odbor.

+ **Učiteljsko društvo za Svetolenartski okraj** zboruje 5. januarja 1922 točno ob 10. uri pri Sv. Trojici Sl. g. z sledečim sporedom: 1. pozdrav novoletni, zapisnik in došle uradnosti; 2. poročilo predsednikovo o prošlem delovanju; 3. poročilo tov. Cirila Vobiča o kmetijskem tečaju na Grmu; 4. volitve, naveti, predlogi; 5. šolska predstava: »Na preji«, prizor v kmetijski hiši s petjem in trodejanke »Šivilja Klara«. V slučaju zelo slabega vremena bo zborovanje v četrtek 12. 1. 1922 ob isti uri z istim sporedom.

+ **Učiteljsko društvo za celjski okraj** ima svoj občni zbor v petek dne 6. januarja 1922 točno ob 9. uri v celjski mestni osnovni šoli po sledečem sporedu: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Dopisi ter društvene in stanovske zadeve. 3. Poročilo tajnika in blagajnika. 4. Volitve novega odbora. 5. »Oton Župančič kot otroški pesnik« predava tovarišica Anica Černejeva. 6. Predlogi in naveti. 7. Vprašalna škrinica. K polnoštevilni udeležbi vabi odbor.

+ **Učiteljsko društvo za Konjiški okraj** ima svoj redni občni zbor dne 5. januarja 1922 ob 11. uri na deški šoli v Konjicah. Dnevni red: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Letno poročilo, poročilo blagajnika in računskih preglednikov. 3. Kmetijsko prirodnoznanstveni pouk (predava nadz. šol. vrtoz. Škulj). 4. Volitev odbora. 5. Določitev društvene članarine. 6. Volitve odposlancev in njih namestnikov v pokr. skupščino. 7. Slučajnosti. — Polnoštevilne udeležbe pričakuje odbor.

Naša gospodarska organizacija.

—g Članarina in darila za učiteljski konvikt. Učiteljstvo osnovne šole pri Sv. Marku niže Ptuja 400 K za 100 lističev, ki jih je izdalo šolsko vodstvo na Jeseni-

cah, oziroma Radovljisko okrajno učiteljsko društvo. Hvala! Živili nasledniki!

—g Članarina in darila za učiteljski konvikt. Okrajno učiteljsko društvo za ormoški okraj 300 K namesto venca na grob svoji odlični, nepozabni članici Mariji Preskerjevi, učiteljici v Ormožu. — Pavlica Ul, Ljubljana 200 K.

Prispevki potrošačkim zadrugam ukinjeni. Finančni minister je odredil, da se ima ustaviti 10% odbitek, ki se je dosedaj biral v korist potrošačkim zadrugam.

Šolski zakon. Sedanja vlada je postavila zakon o osnovnih, srednjih in visokih šolah kot 12. točko v svoj delovni program.

Božične počitnice. Po odredbi višjega šolskega sveta trajajo božične počitnice za vse šole v Sloveniji do vštetega 2. januarja.

OB SKLEPU LISTA.

Draginjske doklade. Zakonodajni odbor je sprejel uredbo o draginjskih dokladah državnim uradnikom in upokojencem, kakor je to predlagal poslanec prof. Reisner. Veljavnost od 1. januarja 1922 naprej. Z izplačevanjem se prične, ko bo izveden predlog za redukcijo uradništva in za pokritje izdatkov.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Pravila UJU smo natisnili v današnji številki z izpremembami, ki jih je sprejela I. drž. skupščina UJU v Zagrebu. Opozorjamo društvene načelnike, da je to za nas sedaj veljaven original in ga naj shranijo za društveno uporabo. Isto vela tudi za članstvo.

Razpisi služb.

Štev. 1014.

RAZPIS UČITELJSKE SLUŽBE.

Vsled naročila višjega šolskega sveta z dne 24. novembra t. l., št. 11.669 se razpisuje učiteljska služba na petrazredni osnovni šoli v **Artičah** v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo po predpisani poti do dne

15. januarja 1922

pri podpisnem okrajnem šolskem svetu.

Okrajni šolski svet Brežice,
dne 12. decembra 1921.

Srečno in veselo leto 1922!

Uredništvo in upravništvo
»Učiteljskega Tovariša«.

Odgovorni urednik:

Franc Štrukelj.

Last in založba UJU — poverjeništva
Ljubljana.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Alfonz Breznik

Prvi učitelj Glasbene Matice

LJUBLJANA, Kongresni trg štev. 15.

Prvorazredni klavirji, pianini in harmoniji:

Förster, Bösendorfer, Heitzmann itd.

Učitelji dobe tudi na obroke. Violine in vse glasb. orodje v bogati izbi.

Strune in žice vseh vrst na debelo in drobno

Največja trrdka v Jugoslaviji.

RISANKE

iz finega risalnega papirja 8 listov, z lepim ovitkom à K 5.—.

razprodaja

Učiteljska tiskarna

v Ljubljani.

Pri večjem naročilu popust!

UČITELJSKA KNJIGARNA v Ljubljani

priporočila naslednje nove knjige:

Šolski list.

Na razpolago je samo še 2. štev. III. stopnje D 3.50

K. Wider **Moje prvo berilo.** Sedmi natisk vez. D 3.—

E. Gangl **Druga čitanka.** Vez D 7.—

Pomočniška izkušnja za rokodel. obrte.
Spisal H. Podkrajšek. — Broš. D 3.50

Računstvo za ženske obrte.

Spisal H. Podkrajšek. D 7.—

Prva srbska ali hrvatska čitanka

za slov. osnovne šole. Priredili Iv. Lésica, P. Lokovšek in dr. R. Molé D 6.—

Namen, razvoj in organ. obrt. strok. šolstva drugod in pri nas.

Spisal M. Presl, prof. na drž. obrt. šoli v Ljubljani, broš. D 3.50

Na planine.

Spisal Pavel Kunaver. — S 16. slikami, vez. D 12.50

Zbirka važnejših novih naredb in odredb.

Spisal F. Fink D 5.—

Imenik

šolskih oblastev, osnovnih, meščanskih (strokovnih), srednjih šol, liceja in učiteljska v Sloveniji po stanju šol. leta 1920/21. D 10.—

Najlepša novoletna darila!

Najprimernejša darila mladini so mladinske knjige. V ta namen priporočila **Učiteljska knjigarna** v prvi vrsti one mladinske spise, ki jih je založilo »Društvo za zgradbo učitel. konvikta« in sicer:

Engelbert Gangl: Spisi za mladino, I., II., III., IV., V., VI. zvezek po	D 3.—
Andrej Rapč: I., II., III., IV., V., VI. zvezek po	3.—
Mišjakov Julče: I., II., III., IV., V., VI. zvezek po	3.—
Ivo Trošt: Moja setev. Spis za mladino, I. in II. zvezek po	3.—
Pav. Flerč: Iz mladih let. Spis za mladino, in II. zvezek po	3.—
Babica pripoveduje. Spis za mladino po	3.—
Marko Šenjanin: Slovenski Robinzon	3.75
Fran Levstik: Zbrani spisi za mladino, broš. D 11.50, eleg. vez.	13.50
Otroški oder. Sestavila Marica Gregoričeva (Stepančičeva). Igrice	4.—
za mladino otroških vrtec in osnovnih šol brošura	4.—
Gustav Šilih: Nekoč je bilo jezero. vez.	12.50

V prid Učiteljskemu konviktu:

Žirovnik: Narodne pesmi, I., II. in III. stopnja, cena	D 1.25
Marolt: Narodne himne in domorodne pesmi za mladino	1.25
Te himne so odobrene od višj. šol. sveta za šolsko uporabo.	

Nadalje:

Rab. Tagore: Povestice. broš. D 2.50, vez.	D 3.50
Dr. Ivo Šorli: Bob in Tedi	7.50
Cvetko Golar: Prelepa Vasiljica	3.75
Bob za mladi zob (pesmice)	3.50
Oton Župančič: Sto ugank (pesmice)	75
Mark Twain: Mali klatež broš. D 6.50 vez.	8.—
Fran Rojec: Tončkove sanje (igrice)	5.—
Ewald Botka: Dvonožec broš. D 12.50 vez.	14.—
Fran Levstik: Martin Krpan	5.—
Ivan Albreht: Mlada greda (pesmice)	10.—
Jos. Pavčič: Našim malčkom (Malim pianistom)	10.—
Nemcova: Češke pravljice (I. in II. zvezek.) brošura	2.75
France Bevk: Pastirčki pri kresu in plesu broš. D 3.— vez.	4.—
Moj zverinjak	5.—
Cika - Jova Gradnik: Kalamandrija pesmice vez.	4.—
Zmaj: Malaj in Malon pesmice	3.50
Waschletova: Pravljice	10.—
Milčnski: Pravljice	12.—
Trnjulčica, pravljica s slikami	9.—
Snegulčica	9.—
Rdeča kapica	9.—
Pepelka	9.—
Moji ljubčki, živalske slike	8.—
Mladi slikar, knjižica za slikanje	6.—
Slike iz pravljic	6.—

Razen tega ima »Učiteljska knjigarna« šolske potrebščine, kakor zvezke in risanke lastnega izdelka, svinčnike, peresnike, peresa, radirke, vse po najnižjih cenah. — Šolske pušice (peresnice) po D 1.25, 1.50, 2.10, 2.25, 6.25, 7.50.

Načrt zakona o narodnih šolah za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev.

(Izdela g. Vl. Radojević, načelnik oddelka za osnovno šolstvo v ministrstvu prosvete in član prosvetnega sveta za izdelavo zakona o narodnih šolah).

I. Splošne navedbe.

Čl. 1. Osnovna šola širi med narodno pismenost in prosveto, razvija nacionalno in državno zavest in versko strpljivost; utrjuje moralna načela za praktično življenje in daje osnovo za nadaljnjo izobraževanje.

Čl. 2. Osnovni pouk je državni, brezplačen, splošen in obvezen po vsej kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, in to v mejah, določenih v tem zakonu.

Čl. 3. Država skrbi za ustanavljanje in vzdrževanje šol in oddelkov po navedbah tega zakona.

Čl. 4. Država vzgaja, namešča in plačuje vse učiteljstvo osnovnih šol.

Čl. 5. Starši, ozir. namestniki so obvezni dati svojemu otroku osnovno izobrazbo, izjemni slučajev, ki jih navaja ta zakon.

Čl. 6. Starši, ozir. namestniki imajo na podlagi navedb tega zakona pravico vpisati svojega otroka v eno izmed osnovnih šol.

Čl. 7. Učenci ne plačujejo vpisnine, niti šolnine, niti kake druge takse za pouk, četudi obiskujejo šolo izven svojega okolisa.

II. Osnovne šole in učna doba.

Čl. 9. Osnovno šolstvo v širšem smislu tvorijo: zabavišča (otroški vrtci), šole za nenormalno in nerazvito dečo, nižji in višji tečaj osnovne šole in šole za odrasle analfabete.

Čl. 10. Zabavišča (otr. vrtci) obiskujejo dečki in deklice od dovršenega 3. do dovršenega 6. leta. Obisk zabavišča ni obvezen.

V zabaviščih se ne sme vršiti nikak pouk, ki je predpisan za redne razrede osnovnih šol.

Čl. 11. Državna zabavišča se morejo ustanoviti v onih krajih, kjer starši ali njih namestniki vpišejo in pošiljajo v šolo najmanj 30 otrok.

Čl. 12. Šole za nenormalno in nerazvito dečo obiskujejo oni otroci, za katere se dokaže z zdravniškim izpovedalom, da nimajo sposobnosti slediti pouku v osnovni šoli (slepi, gluho-nemi, duševno nerazviti itd.).

Obveznost pouka za te otroke velja v mejah možnosti.

Doba pouka v takih šolah se bo določila s posebnimi predpisi, ki jih izda ministrstvo prosvete.

Čl. 13. Šole za nenormalno in nerazvito dečo se odpirajo na državne stroške v posameznih oblastih ali v izrazitih klimatičnih krajih, ki jih določa ministrstvo za narodno zdravje.

Čl. 14. Šole za odrasle nepismene (analfabete) morajo obiskovati vse odrasle osebe pod 25 letom, ki iz kateregakoli vzroka niso svoječasno dokončale osnovne šole. Te šole lahko obiskujejo tudi nad 25 let stare osebe.

Te šole odpirajo ministri prosvete v posameznih krajih, ali pa v vojašnicah, v sporazumu z vojnim ministrom.

Koliko časa traja pouk v teh šolah, odredi minister prosvete.

Čl. 15. Osnovno šolo obiskuje obvezno vsa sposobna deca med dovršenim 6. in 14. letom.

Čl. 16. Pouk v osnovni šoli traja osem let in se deli na nižji in višji tečaj. Vsak tečaj traja 4 leta.

Čl. 17. Šolska obveznost in osemletna učna doba po tem zakonu izvede se postopno, po krajevnih razmerah in po številu šol ter učiteljstva. Naredbe čl. 1., 5., 14. in 16. tega zakona se morajo izvršiti najdalje do konca l. 1930.

Čl. 18. Nižji tečaj osnovne šole tvorijo prvi štirje razredi (oddelki) izjemni pripravljalec. Ta tečaj mora dokončati vsa normalno razvita moška in ženska deca.

Čl. 19. V nižjem tečaju osnovne šole je pouk v glavnem povsod enak.

Pouk je urejen tako, da ustvarja učencem sposobnost za prestop v višji

tečaj ali pa za nižjo strokovno, meščansko in srednjo šolo.

Čl. 20. Višji tečaj osnovne šole mora obiskovati vsa ona deca, ki dokonča nižji tečaj, a ne prestopi v srednjo, strokovno ali meščansko šolo, oziroma prestopi, toda pred dovršenjem izstopi.

Čl. 21. V višjem tečaju osnovne šole se mora pouk prilagoditi krajevnim razmeram in potrebam praktičnega življenja. Po deželi imej kmetijski, po mestih pa obrtno-trgovski značaj.

Čl. 22. Na onih šolah, kjer ni običajni jezik krajevnega prebivalstva službeni jezik kraljevine, morejo se odpreti na šoli tudi pripravljalni razredi.

Čl. 23. Če v kakem kraju ni dovolj otrok ali učiteljstva za višji tečaj, lahko minister prosvete, na predlog šolskega nadzornika in prosvetnega inšpektorja (višji šol. nadz.), v to svrhu združi otroke več sosednjih šol.

III. Ustanavljanje šolskih občin, graditev šolskih poslopij, odpiranje in vzdrževanje osnovnih šol.

Čl. 24. Zaradi lažje in popolnejše izpeljave odredb tega zakona se naselbine združujejo v šolske občine.

Šolska občina obsega lahko eno ali pa več naselbin (mestec, vasi in sel).

Vsako selo mora biti všolano v eni izmed šolskih občin.

Čl. 25. Šolske občine se morejo, ne pa morajo zlagati s političnimi občinami. Vsaka politična, kakor tudi vsaka šolska občina, mora imeti vsaj po eno šolo.

Čl. 26. Država je dolžna odpreti šolo v vsakem kraju ali naseljenem središču, kjer je najmanj 30 šoloobveznih otrok.

Čl. 27. Šola se imenuje po kraju, kjer je, šolska občina pa po svoji šoli.

Z odobrenjem ministra prosvete se lahko šola naziva tudi po kakih zaslužni osebi ali znamenitem dogodku.

Čl. 28. Šolska občina mora dati potrebno zemljišče za šolo, šolsko igrišče in dvorišče, a po doželi tudi za šolski vrt; zgraditi mora predpisano šolsko poslopje z vsemi potrebnimi prostori: učilnicami, bivalnicami za dečo, kopalnica-mi, stanovanji za učiteljstvo in slugo itd.

Razen tega je šolska občina dolžna: 1. skrbeti, da vsi otroci šoloobvezne starosti obiskujejo šolo po predpisih tega zakona;

2. skrbeti za ustanovitev nove šole ali oddelkov in tečajev za odrasle ne-pismene;

3. prirejati in podpirati javna predavanja in vse ustanove za širjenje prosvete v narodu;

4. vzdrževati čim večjo vez med domom in šolo, radi večjega vpliva šole na narod;

5. skrbeti za ustanavljanje in pravilno vzdrževanje internata za sirote brez staršev in za otroke, ki jim zaradi daljave ali slabega potoja in drugih nepravil ni mogoče hoditi vsak dan v šolo in domov;

6. skrbeti, da so vsa pota, ki vodijo v šolo v redu;

7. ustanoviti krajevni šolski fond a) za podporo neobčnim otrokom, posebno onim brez staršev, in vojnim sirotam; b) za podpiranje šolskih izletov, šolskih knjižnic in čitalnic, za pokritje manjših nepredvidljivih šolskih potreb in c) za poznejše celokupno izdrževanje šole.

8. upravljati celokupno šolsko imovino po predpisih tega zakona.

Za izvršitev teh dolžnosti mora skrbeti šolski odbor (Čl. 45., 190. in 199).

Ako šolska občina ne bi izpolnjevala svojih dolžnosti, jo primorajo do tega pristojne oblasti z zakonitimi sredstvi.

Čl. 29. Minister prosvete izdaja predpise o graditvi šolskih poslopij in stanovanj, o opravi, učilih, knjižnicah, fondih, urejevanju šolskega vrta, dvorišča itd.

Čl. 30. Vsaka šola mora imeti toliko predpisanih stanovanj za učiteljstvo, kolikor je na šoli posebnih oddelkov (razredov).

Stanovanja morajo biti ali v šolskem poslopiju, ali pa v neposredni bližini. Brez potrebnih stanovanj se ne more odpreti nobena šola, niti nov razred. Sedanje šole, ki nimajo potrebnih stanovanj, morajo ustreči tem predpisom v teku 5 let, računši od dne, ko stopi ta zakon v veljavo.

Čl. 31. Ako šola nima predpisanih stanovanj za učiteljstvo, je šolska občina dolžna sama poiskati in vzeti v najem toliko stanovanj, koliko jih ji nedostaja.

Plačevanje stanarine v denarju je dopuščeno samo v onih večjih mestih, kjer more učiteljstvo samo najti primerno stanovanje in kadar samo na to pristane.

Visokost stanarine določa krajevni šolski odbor po krajevnih razmerah.

Ako se dokaže, da se v kraju na 2 km od šole v resnici ne more dobiti stanovanja za učiteljstvo, tedaj se dotična šola, oziroma razred zapre, dokler se učni osebi ne najde stanovanja.

Vse tozadavne spore rešuje oblastni šolski odbor, v zadnji inštanci pa minister prosvete.

Vse stroške, ki nastanejo zaradi sporov teh vrst, nosi šolska občina sama.

Čl. 32. Stanarina v denarju se plačuje učiteljstvu iz državne blagajne, v mesečnih dvanajstih plačih vred, toda na račun proračuna dotične šolske občine.

Čl. 33. Kjer šolska občina nima potrebnega zemljišča, ali ga ima, in je za šolsko uporabo neugodno, si ga sme oskrbeti z zamenjavo ali pa z nakupom, po zakonu o eksproprijaciji imetja.

Čl. 34. Po odobrenju pristojnih oblasti zgradi šolska občina vsa poslopja za šolsko potrebo v lastni režiji, uporablja joč delavne moči in material, ki z njim razpolaga.

Načrt mora prej odobriti minister prosvete.

Čl. 35. Imovina šolske občine obsega:

- vsaj šolska poslopja in nepremično šolsko imovino;
- šolsko opravilo;
- učila, poučne zbirke in šolske knjižnice;

č) fond, darove in ustanove posameznih oseb ali društev in druge nepredvidene dohodke, kazni itd.

d) vse dohodke od omenjenih šolskih imovin, v kolikor ni po ustanovah ali s tem zakonom drugače odredeno, in

e) vse dohodke iz državne blagajne, ki jih prejema na račun izdrževanja šole na podlagi rednega šolskega proračuna.

Vse dohodke pod č) in d) se vlaga v krajevni šolski fond in se porablja po navedbah tega zakona ali pa po želji ustanovnika, vse dohodke pod e) se pa uporablja samo za redno izdrževanje šole.

V obeh slučajih se izdatki uporabljajo samo na podlagi odobrenega proračuna.

Čl. 36. Šolsko imovino se sme uporabljati samo za šolske potrebe.

Ne sme se je niti prodati, niti zadolžiti brez predhodnega odobrenja ministra prosvete.

Čl. 37. Šolsko dvorišče se ne sme uporabljati za nič drugega kot za dečo v odmorih in igrišču, a šolski vrt mora služiti v prvi vrsti praktičnemu pouku v prirodopisu in kmetijstvu. Dohodek od vrta pripada učiteljstvu po predpisih, ki jih izda minister prosvete.

Čl. 38. Ako se šolska občina razdeli v dve, ima poslednja pravico na sorazmeren del skupne šolske imovine.

Razdelitev se izvrši sporazumno, nadomestek se izda v denarju in materialu za novo šolo.

V slučaju nesporazumljenja rešuje spor oblastni šolski odbor, a odobri minister prosvete.

Čl. 39. Ako se šolska občina ukine, stalno ali začasno, se njena imovina izroči onim šolskim občinam, ki se z njimi spoji.

Čl. 40. Minister prosvete more dovoliti, da poedine ali združene samoupravne občine ali oblasti s skupnimi stroški zgrade nova šolska poslopja za narodne potrebe, kakor: šole za narodno gospodarstvo, gospodinske, ženske strokovne šole itd.

Čl. 41. Onim šolskim občinam, ki nimajo predpisanih šolskih zgradb, niti nimajo sredstev, da jih same zgrade, pomaga potom ministrstva prosvete država.

Ona preskrbi brezplačne načrte, kolavdacijske komisije in daje potrebno vsoto denarja na dolgoletno posojilo iz »šolskega fonda«.

Čl. 42. Da bi se pospešilo zidanje časa primernih šolskih zgradb in odpiranje novih šol, se osnuje s kapitalom 50.000.000 dinarjev »Šolski fond« iz katerega se bodo izdajala dolgoletna posojila z nizkimi obrestmi in letnimi odplačili.

Ta fond upravlja minister prosvete. On izdaja v sporazumu s finančnim ministrom tudi pravila in natančnejše predpise za izdajanje posojil, pobiranje odplačil i. dr.

Rok za odplačilo ne more biti daljši od 50 let, letno odplačilo ne more biti manjše od 1/50 cele vsote, obrestna mera ne večja od 3%.

Čl. 43. Vse državne osnovne šole se vzdržujejo iz državne blagajne po uredbah tega zakona, toda na račun proračuna dotičnih šolskih občin.

Čl. 44. Vsi izdatki za vzdrževanje osnovnih šol se črpajo iz dotičnih postavk proračuna ministrstva prosvete, in to v mejah že odobrenega proračuna posameznih šol, oziroma šolskih občin.

Čl. 45. Šolska občina vrši svoje dolžnosti potom krajevnega šolskega odbora, ki je v mejah tega zakona njen predstavnik in polnomočen zastopnik.

Čl. 46. Vsaka šolska občina ima svojega šolskega blagajnika, ki vrši posle denarnega značaja.

On vodi šolsko blagajno po zakon-skih predpisih in predhodnem odobrenju ter je moralno, materialno in pravno za njo odgovoren.

Njegove dolžnosti so: a) da s šolskim odborom v določenem času izdela in pošlje v odobrenje proračun rednih dohodkov in izdatkov za vzdrževanje šole v prihodnjem šolskem letu;

b) da po odobrenju proračuna sprejema denar iz državne blagajne in izplačuje, kar je v proračunu odredeno;

c) da vestno upravlja šolski fond;

č) da zbira in vlaga v šolski fond ali v šolsko blagajno vse dohodke šolske imovine, darove, ustanove, vplačane kazni, dohodke od prireditve, koncertov itd.

d) da plačuje izdatke iz šolskega fonda po odobrenju šolskega odbora.

Nikak denar se ne sme ne sprojeti in ne izdati, dokler ni vpisan v dnevnik šolske blagajne.

Vsak dokument o izdatkih morata potrditi predsednik šolskega odbora, kot odgovorni vodja poslova, in šolski vodja.

Za ta blagajniški posel se plačuje blagajniku nagrada, ki se vsako leto določi v proračunu.

Čl. 47. Po preteku računskega leta, a najkasneje v prvem mesecu, je blagajnik dolžan sestaviti letne račune za preteklo leto in jih predložiti oblastnemu šolskemu odboru v pregled.

Čl. 48. Natančnejše predpise o sestavljanju in odobravanju šolskega budžeta (letnega proračuna) in o pregledovanju šolskih računov izdela minister prosvete v sporazumu z ministrom financ.

IV. Pouk.

Čl. 49. V osnovni šoli se poučuje:

1. Verouk z moralnim poukom,
2. čitanje in pisanje,
3. srbsko-hrvatski jezik,
4. narodna zgodovina z najvažnej-

tek, ki ga določi za vsak kraj minister prosvete.

Ta dodatek se ne všteva niti v osebo, niti v družinsko pokojnino.

Oredbe prvega odstavka ne veljajo za učitelje in učiteljice, ki služijo v svojem rojstnem kraju ali v njegovi neposredni bližini.

Čl. 89. Kadar dopolni stalni učitelj, učiteljica ali vrtnarica 32. leto stalne državne službe, more se vpokojiti s toliko pokojnino, kolikor je znašala zadnja plača.

Ako se pa zdravniško dokaže, da je še sposoben za delo v šoli ali pa v prosvetni administrativni službi, ga more minister prosvete po potrebi še nadalje pridržati v službi. V tem slučaju se mu izplačuje v obliki nagrade letni dodatek 1200 din., ki se pa ne všteva na povečanje pokojnine; toda s tem učitelj izgubi stalnost po čl. 149. tega zakona.

Čl. 90. Kadar se učitelj-ica po doseženih 32 letih službe ali pa kasneje vpokoji, se mu izplača iz državne blagajne kot nagrada šestmesečna plača, neoziraje se na pokojnino in brez vsekakih odbitkov.

Ta nagrada ni podvržena nobenemu odtegljaju, razen za poškodbo šolskega imetja.

Do te nagrade nimajo pravice one učiteljske osebe, ki so imele slabe ocene, ali so bile obsojene in kaznovane za nedostojno vedenje in imajo slabo moralo.

Čl. 91. Kdo od učiteljstva prejme nagrado po čl. 90. določa minister prosvete na podlagi utemeljenega predloga posebnega razsodišča, v katerem je po en zastopnik ministrstva prosvete, glavnega prosvetnega sveta, glavnega odbora učiteljskega Udruženja in inšpektor (višji nadzornik), one prosvetne oblasti, v kateri služi dotična učna oseba.

Ako inšpektor ne more osebo pristojno pristojnosti seji, mora pismeno predložiti svoje mišljenje.

To razsodišče ima seje v ministrstvu prosvete pod predsedništvom ministrovega zastopnika in odloča z večino glasov. Pri enakem številu glasov se nagrada ne izplača.

Čl. 92. Kadar učna oseba tako zbolí, da ne more vršiti službe, se ji more na zdravniški predlog dovoliti dopust za zdravljenje in odpočitek.

Za dopust do dvajset dni zadostuje pregled enega zdravnika, za dopust od 20 dni dalje je potreben predlog komisije treh zdravnikov, ki jih določi minister prosvete ali pa prosvetni inšpektor. — Za porod zadostuje obvestilo enega zdravnika ali pa šolskega vodje, kjer ni zdravnika.

Učna oseba more zaradi zdravljenja in okrevanja ostati na dopustu največ eno leto, če je tudi po tem času nesposobna za poučevanje, se postopa po odredbah čl. 93., 97. tega zakona.

Ravno tako se postopa tudi tedaj, če učitelj-ica pogostejše zahteva krajši dopust zaradi zdravljenja.

Čl. 93. Kadar stalna učna oseba, oziroma vrtnarica, telesno ali duševno toliko oboli, da postane nesposobna za uspešno vršenje učiteljske službe, se jo more vpokojiti tudi pred dovršitvijo 32. leta službe.

V tem slučaju se ji določi letna pokojnina, z ozirom na stalna leta službe in zadnjo plačo, ki jo je imela. In sicer: ako je imel polnih 10 let, ji pripada 40% zadnje plače, za vsako nadaljnje leto se povečava za . . . % tako, da se zadnje leto zjednači s plačo.

Čl. 94. Kadar učna oseba brez lastne krivde zbolí, da je nesposobna za službo, toda nima še 10 let državne službe, more dobiti od države za vzdrževanje 30% svoje letne plače.

Če postane nesposobna ali nastopi smrt v službi v šoli vsledakega nesrečnega slučaja, dobi samce ali njegova družina do 10 let 60%, a čez 10 let še po 1% od zadnje letne plače.

Čl. 95. Kadar državni učitelj katerekoli kategorije umrje, se izplača družini enomesečna plača, brez kakršnih odbitkov, za pogrebne stroške.

Čl. 96. Kadar vrtnarica učitelj-ica umrje, se izplačuje njegovim rodbini pokojnina na podlagi zakona o pokojninah učiteljskih vdov in sirot, v kolikor drugače ne določa ta zakon.

Čl. 97. Ako učitelj katerekoli kategorije, nameščen v obmejnih „težjih krajih“, izpostavljen sovražnim propagandam in napadu, pade, oziroma od dobljenih ran umrje ali pa postane za službo nesposoben, dobiva nadalje od države on ali pa njegova družina kot podpora celo plačo, kakršna je bila na dan smrti ali nezgode.

Za vsakih nadaljnjih pet let se ta podpora poveča za . . . %, dokler ne doseže 75% najvišje učiteljske plače.

Čl. 98. Oni učitelji in učiteljice, ki služijo v zavodu „Društva kralj. Dečan-

ov, v domu za sirote in zapuščene otroke, v šoli mladoletnih obsojencev, v šoli za zanemarjene otroke, v domovih za vojne sirote in v podobnih državno priznanih humanitarnih ustanovah, za katere je potrebna posebna učiteljska izobrazba, imajo plačo in vse druge pravice po tem zakonu:

a) ako so v dotičnem zavodu nameščen po odobrenju ministra prosvete ali pa, ako jih je sam imenoval, in

b) ako ima minister prosvete po svojih organih nadzorstvo njihovega dela na zavodu.

Čl. 99. Kadar učitelj ali učiteljica izpolni 6 let stalne in vspešne državne učiteljske službe ali pa službe na otroških vrtcih, ima pravico, da se ga imenuje za stalnega učitelja-ico na kakem razpisnem mestu, na podlagi od tega zakona.

Čl. 100. Stalni učitelji ali učiteljice, ki po razpisi dbe mesto, se morejo preimestiti na drugo mesto samo:

1. na njihovo prošnjo ali pismeno privolenje in iz službenih ozirov;

2. iz službenih ozirov, kadar se njihov razred zapre radi nezadostnega števila otrok, ali radi nedostatka učilnice ali stanovanja. V takem slučaju dobi učitelj po možnosti mesto, ki odgovarja enemu, v katerem je bil prej;

3. kazensko, ako je krivda preiskana in dokazana;

4. ako preneha ona družinska ali osebna potreba, zaradi katere se mu je podelilo mesto;

5. ako dobi dve slabi oceni ali dve slabi konduiti.

Čl. 101. Kadar se državni učitelj, učiteljica ali otroška vrtnarica premesti v drugo mesto iz službenih ozirov, ima pravico na povrnitev potnih in selilnih stroškov.

Ako učitelj-ica radi velikega števila učencev uči v dveh razredih s poldnevni poukom, v smislu drugega odstavka čl. 55. tega zakona, dobi radi povečane službe posebno nagrado.

Čl. 103. Vsak državni učitelj ali učiteljica ima razen plače in drugih dohodkov po tem zakonu pravico tudi na brezplačno stanovanje, ki mu ga daje šolska občina in drva (ogrev) iz rednega šolskega proračuna.

Stanovanje mora biti suho, svetlo in mora imeti dve do tri sobe: $4 \times 4 \times 3$ met., kuhinje: $4 \times 3 \times 3$ met., klet in pritlikline.

Pristojna količina drv je 15 kub. metrov ali pa odgovarjajoča količina premoga oziroma drugega kuriva, ki se v kraju uporablja.

Neopustno je dvoje stanovanj, dvoje stanarin in dvoje pristojbin drv če žive: mož in žena v enem kraju, neoženjen sin in neomežena hči s svojimi starši skupno, dve neomeženi sestri, dva brata ali brat in sestra skupno.

Ravno tako nima pravice na stanovanje, stanarino in drva učiteljica ali vrtnarica omožena z uradnikom, ki ima po zakonu pravico na stanovanje in kurjavo, ako sta oba v istem kraju.

Čl. 104. Kadar postane učna oseba nesposobna za nadaljnje delo v šoli, more na predlog zdravniške komisije in po odobrenju ministra prosvete prestopiti v drugo državno službo.

V tem slučaju se ji računajo vsa priznana službena leta za ukazna.

Čl. 105. Kadar uradnik druge kategorije, ki pa ima predpisano kvalifikacijo in učiteljsko predizobrazbo, preide v učiteljsko službo, se mu računajo vsa ukazna, oziroma kot ukazno priznana leta, kakor da jih je prebil v učiteljski službi. Ne more pa imeti večje plače od one, ki bi jo imel, ako bi bil učitelj. Plačuje še nadalje prispevke v uradniški pokojninski fond, dokler se to vprašanje ne reši s specialnim zakonom.

V učiteljsko službo se ne more prevesti uradnik:

a) starejši od 30 let, ako že prej ni bil učitelj;

b) ki je bil učitelj, a znaša prekinjena doba nad 10 let;

c) ki ima s prekinjenimi leti več kot 32 let;

č) ki je bil vsled nesposobnosti za učiteljsko službo odpuščen po čl. 129. točka 5 in 6 in po čl. 132 tega zakona.

Čl. 106. Kadar učitelj ali učiteljica neče dalje služiti, se sme odpovedati državni službi.

Minister prosvete mora odpoved sprejeti:

a) kadar učitelj-ica ni proti državi obvezen kot državni štipendist ali državni gojenec, ali kadar nima napram državi posebnih obveznosti;

b) kadar je odpoved predložena najkasneje do 1. septembra, in

c) kadar je do odpovedi prisiljen med šolskim letom vsled nepričakovane in neodložljivega dogodka v osebni ali rodbinski zadevi.

Čl. 107. Vsi stalni učitelji, učiteljice in vrtnarice imajo pravico na enoletni počitek za zboljšanje zdravja.

Ta dopust se sme uporabiti brez prekinjenja med dvajsetim in tridesetim letom službe, more pa se na prošnjo učitelja-ice in z odobrenjem ministra prosvete razdeliti na dve polovici tako, da šest mesecev porabi med dvajsetim in dvajsetim, drugih šest pa med dvajsetim in tridesetim letom.

Ta dopust se začne vedno s 1. julijem, prošnje se morajo vlagati v mesecu maju.

Do tega dopusta nimajo pravice one učne osebe, ki so že imele dopust iz katerekoli vzroka več kot eno leto. Za čas tega dopusta uživa učna oseba plačo in vse dohodke, ki ji je imela do tedaj.

3. Dolžnosti.

Čl. 108. Vsak učitelj in učiteljica katerekoli kategorije mora pri nastopu državne službe položiti sledečo prisego:

„Jaz (ime in priimek) nastopajoč učiteljsko službo, prisegam pri Bogu, da bom kralju (ime) zvest, da bom zvesto izpolnjeval določbe ustave, da se hočem pokoravati zakonitim odredbam oblasti, ter da hočem zvesto in točno izpolnjevati svoje učiteljske dolžnosti. Tako mi Bog pomagaj!“

Prisego izvrši duhovnik one veroizpovedi, ki ji učna oseba pripada, v prisotnosti šolskega odbora, šolskega vodje in drugih učnih oseb, ki so na šoli.

Na to vpele učno osebo v službo šolski vodja ali pa če ni šol. vodje, predsednik šolskega odbora.

Učitelj-ica ne more nastopiti službe, dokler ne prisече. Priseci mora najkasneje v petih dneh po nastopu šolske službe.

Za to skrbita predsednik šolskega odbora in vodja šole.

Ako v kraju ni duhovnika iste veroizpovedi, položi prisego v drugem, najbližjem kraju, kjer se nahaja duhovnik, pred voditeljem tamošnje šole.

Čl. 109. Vsi državni učitelji so dolžni točno prihajati v šolo, poučevati vse učne predmete, ki jih predpisujejo načrti, vzgajati deca po pedagoških načelih in didaktičnih navodilih v duhu odredbe čl. 1. tega zakona.

Učitelj mora poučevati toliko ur, kolikor jih je za dotični razred predpisanih.

Čl. 110. Učitelji so dolžni vestno voditi razredne in šolske spise in vse druge uradne spise, ki jih predpiše minister prosvete.

Čl. 111. Učitelji so dolžni skrbeti in se truditi enako za vse učence brez razlike ter jih ocenjevati po vspehu in vedenju pravično in nepristransko.

Čl. 112. Učitelji (-ce) so dolžni voditi učence v cerkev v predpisanih dneh, ki jih določa ta zakon (čl. 228.).

Čl. 113. Učitelji so obvezni obveščati učenčeve starše ali njih namestnike in šolskega vodjo o otrokovih zamudah, ako jih starši ali njih namestniki sami ne opričijo v teku 5 dni (po čl. 62 in 63 tega zakona), ali ako ne javijo pravočasno, da je otrok bolan.

Čl. 114. Učitelji so dolžni prepričati se o svojih učencih, ki so po dokončanem razredu odšli v kako drugo šolo in jih pozvati potom šolskega vodje takoj v šolo (čl. 20), ako so šolo zapustili in ostali doma.

Čl. 115. Učitelji so dolžni pri prevzemanju razreda ali šole prevzeti opravilo in vse šolske predmete, učila, arhiv, knjižnico, vpisnico in vse drugo, kar spada k dotičnemu razredu ali šoli in vse to čuvati v dobrem stanju do oddaje v razredu.

O vsem vodi učitelj inventar, izda potrdilo o prevzetju ter je materialno odgovoren za vse.

Čl. 116. Vsi učitelji-ce so dolžni na podlagi odredbe in navodilih nadomeščati obolele in odsotne učiteljske osebe.

Nadomeščanje je brezplačno, ako ne traja s prestankom ali brez prestanka več kot 30 dni, a za več kot 30 dni ima učitelj po predpisih o honorarjih, pravico do nagrade.

Čl. 117. Vsi učitelji se morajo vesti v službi, v družbi in v privatnem življenju tako, kakor se spodobi izobraženim ljudem in vzgojiteljem mladine in naroda.

Čl. 118. Ako je na šoli stanovanje za učitelja, je učitelj(-ca) dolžan stanovati v njem in ohraniti stan v redu.

Na šolske stroške se izvršijo samo opravljena popravila in večje preuredbe, predvsem vnanja in le sporazumno s krajevnim šolskim odborom.

Čl. 119. Vsi učitelji so dolžni sodelovati pri učiteljskih in roditeljskih sestankih, ki se sklicujejo radi razpravljanja šolskih vprašanj.

Čl. 120. Učitelji so dolžni sodelovati pri šolskih izletih in svečanostih, ki se prirejajo radi vzgoje otrok in naroda.

Čl. 121. Učitelji(-ce) morajo, kadar so pozvani, obiskovati vse učne in prak-

tične tečaje in predavanja, ki se prirejajo radi spoznavanja učnih novosti ali pa radi dosege enotnega postopanja pri pouku.

Čl. 122. Potrebno je, da učitelj(-ce) pomagajo izven šole pri vsakem delu, ki je namenjeno prosveti širših narodovih krogov.

Čl. 123. Ako je učitelj v času šolanja vžival državno podporo, se ne more sprejeti njegove odpovedi na službo, niti dovoliti, da prestopi v drugo državno službo, dokler ne odsluži dvakrat toliko časa, kolikor časa je prejemal podporo.

Izvezeti so samo oni, za katere se zdravniška komisija izreče, da so zboleli, in bi nadaljno delo v šoli moglo škodovati njemu ali pa učencem.

Čl. 124. Vsak izostanek od službe je učitelj dolžan pravočasno opravičiti in točno izpolniti predpisana določila (čl. 92.—125.).

Čl. 125. Ako izostane učitelj brez poprejšnjega pristojnega dovoljenja ali pa brez dovoljene opravičbe 7 dni iz službe v kraju ali pa 15 dni izven kraja svojega službovanja, se smatra, da je službo zapustil, ter se mesto razglasi za izpraznjeno.

Ravno tako se proglasi za izpraznjeno mesto tudi tedaj, če učitelj(-ica) ne nastopi službe 15 dni od dne, ko je bil obveščen o namestitvi ali premestitvi.

4. Kazni.

Čl. 126. Učitelj(-ica) se kaznuje po odredbah tega zakona, ako se pregreši v službi.

Kazen je primerna vrsti in velikosti pregreške, upoštevati se mora tudi olajševalne in obtežilne okolnosti.

Nobene kazni se ne more izreči, dokler ni bil učitelj pismeno zaslišan in dokler ni krivda popolnoma dokazana.

Čl. 127. Vse učiteljeve pregreške šolskega značaja zasledujejo samo šolske oblasti po odredbah ministra prosvete ali uradnih predpisih.

Vse prestopke in zločine, kakor tudi vse pregreške, ki jih povzroči učitelj izven šole kot državljan, preiskujejo in sodijo redne državne oblasti in sodišča.

Čl. 128. Učitelj(-co) se more kaznovati:

1. za neredno in nemarno izvrševanje dolžnosti, ki jih predpisuje ta zakon;
2. za zlorabe v službi;
3. za neposlušnost proti zakonitim naredbam predpostavljenih oblasti;
4. za nečloveško postopanje z učenci;

5. radi spietk in preprirov s tovariši, s šolskim odborom in s prebivalstvom;

6. radi nemoralnega in neprimerne vedenja v privatnem življenju, ki ponižuje in ubija ugled učiteljstva in učiteljskega poklica (pijančevanje, potratno življenje, igranje itd.);

7. radi izvenšolskega izvrševanja poslov, ki se ne zlagajo z učiteljskim poklicem, ako za to nimajo pristojnega dovoljenja;

8. radi protidržavnega in protinacionalnega dela v šoli in izven nje; in

9. radi izostajanja od službe brez pristojnega dovoljenja.

Čl. 129. Učitelj(-co) se kaznuje:

1. z opominom,
2. z ukorom,
3. s plačo od 5—30 dni,
4. s premestitvijo v drug kraj — na lastne stroške,

5. z odpustom od učiteljske službe brez razveljavljanja doseženih pravic, in

6. z odpustom od učiteljske službe z razveljavljanjem vseh doseženih pravic.

Vse kazni, ki postanejo pravomočne, se objavijo v »Službenem listu« s kratko pripombo o vrsti krivde, radi katere je bila kazen izrečena.

Čl. 130. Učitelj(-ico) more kaznovati: Šolski nadzornik: z opominom, z ukorom in s petdnevno plačo;

Prosvetni inšpektor: z opominom, z ukorom in s plačo do 15 dni;

Minister prosvete pa z vsemi predpisanimi kaznimi.

Proti kaznim, ki jih izrečeta šolski nadzornik in prosvetni inšpektor, se more učitelj pritožiti službenim potom na ministra prosvete, ki iste razveljavi, odobri ali poveča.

Kazni, ki jih minister prosvete izreka na podlagi tega zakona, so neovrne.

Čl. 131. Kazni s premestitvijo brez povrnitve selitvenih stroškov, z odstranitvijo od učiteljstva in z odpustitvijo od službe z odvzetjem vseh že doseženih pravic, more minister prosvete izreči samo na predlog učiteljske disciplinarne komisije, ki se v to svrhu sestane v ministrstvu prosvete.

Učiteljsko disciplinarno komisijo tvorijo: po dva z žrebom izbrana člana »Glavnega prosvetnega sveta« in enako izbrana dva člana glavnega odbora učiteljskega udruženja in krajnega beograd-

skega učiteljskega zbora in dva višja uradnika ministrstva prosvete, ki jih določi minister.

Disciplinarni komisiji predseduje najstarejši od ministrstva določeni uradnik, a glasuje se z večino glasov.

Glasovanje je tajno. Ako je enako število glasov, prevzame začetno glavni prosvetni svet, ki razsoja s prosto večino glasov.

Čl. 132. Učitelja, ki je bil že kaznovan z odstranitvijo iz učit. službe ali z odpustom iz službe z izgubo pridobljenih pravic radi slabih, brezčasnih in protidržavnih dejanj, ali vsled nemoralnega vedenja in strasti, ki rušijo učiteljski ugled, se ne more sprejeti vnovič v učiteljsko službo.

Čl. 133. Ako je učitelj(ica) v času preiskave v zaporu ali odstranjen od službe, se mu izplačuje samo polovična plača za ves čas, dokler je v zaporu ali izven službe. Ako se izkaže njegova nedolžnost, se mu izplača tudi druga polovična plače.

Čl. 134. Učitelj(ica), ki je kaznovan od kazenskega sodišča za zločine in pregreške, ali zaradi protidržavnega delovanja, ne more ostati kot učitelj v državni službi.

Na kak način se ga odstavi, določi minister prosvete ne glede na sodnijsko razsodbo na predlog učiteljske disciplinarnе komisije in z ozirom na vrsto krivde.

Čl. 135. Ako je učitelj(ica) osumljen nečastnega dejanja, pa sodišče opusti preiskavo radi nedostatkov dokazov, se njegova krivda z vsemi preiskovalnimi akti izroči učiteljski disciplinarni komisiji v ministrstvu prosvete, ki neodvisno od sodnijskega postopanja odloči, ali more dotični učitelj(ica) še ostati v učiteljski službi ali ne.

Čl. 136. Učitelj(ica), ki je od rednega sodišča obsojen v zapor, ne more prejemati ne plače, ne doklade, dokler traja kazen.

Ako je obsojen v zapor nad šest mesecev, se mu odvzame učiteljska služba.

Po obsodbi v zaporu prebiti čas se ne računa niti v pokojnino niti za povišanje plače.

Čl. 137. Učitelj(ica), ki je kazensko premeščen iz kakega kraja, se ne more vrniti v dotični kraj niti začasno niti po razpisu, dokler ne preteče šest let.

Čl. 138. Učitelj(ica), ki dobi dve slabi oceni ali dve slabi konduiti, se mora kazensko premestiti iz dotičnega kraja.

Po tretji slabi oceni ali konduiti se mora učitelja odstraniti iz učiteljske službe, (in sicer: do deset službenih let z odpustom, a po desetih letih z upokojitvijo — opomba U. O.).

5. Namestitvev in premestitev učiteljstva.

Čl. 139. Vsa izpraznjena učiteljska mesta v šolah in otroških vrtcih, ki so pod nadzorstvom ali pa pod neposrednim vodstvom ministra prosvete, se izpopolnijo na podlagi razpisa in objave šolskih oblasti vsako leto v času od 1. januarja do 1. maja.

Čl. 140. Imenovanja učiteljstva izvršuje za vsako prosvetno oblast posebej posebna komisija, kateri je predsednik prosvetni inšpektor, in člani en šolski nadzornik iz oblasti, ki ga vsako leto določi minister prosvete, in po en učitelj iz vsakega nadzorovalnega okraja, ki ga izbere za tri leta okrajni učiteljski zbor s tajnim in neposrednim glasovanjem.

Člani te komisije ne smejo imeti manj kot dvanajst let službe.

Komisija vrši svoje delo v kraju, kjer je sedež inšpektorja, sestane se na njegov poziv in odloča z večino glasov.

Čl. 141. Na objavljeni razpis služb v kaki prosvetni oblasti more prositi vsak učitelj(ica) iz kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki ima v to pravico in potrebno kvalifikacijo po tem zakonu.

V enem razpisnem terminu (januar—maj) more prositi učitelj(ica) največ za tri izpraznjena mesta v eni, ali pa za štiri v dveh prosvetnih oblastih. V takem slučaju mora v prošnji izrecno navesti, v kateri oblasti in za katero mesto prosi.

Čl. 142. Za boljša mesta imajo prednost učitelj(ice):

1. Zaslužnejši po dolgoletni službi na težjih in nevarnejših krajih; po uspešnem delu v šolski in narodni književnosti, in po intenzivnem prosvetnem delu med narodom izven šole;

2. z boljšimi ocenami učiteljskega delovanja;

3. starejši po službenih letih;

4. oni, ki imajo poleg redne učiteljske izobrazbe tudi kako špeciјelno znanje (glasbo in petje, ročno delo, telovadbo i. t. d.), in naposled oni,

5. ki imajo dokazane družinske potrebe za to mesto (šolanje otrok, vzdrževanje in vzgojo mladoletnih bratov in

sester brez staršev, vzdrževanje siromajšnih in obnemoglih staršev itd.)

Čl. 143. V Beogradu in v drugih vseučiliških mestih se more namestiti oni učitelj(ica), ki redno dovrši učiteljske ali kako višjo pedagoško šolo ali pedagoški oddelek na vseučilišču in vspešno služi kot stalni učitelj(ica) v osnovni šoli najmanj dvanajst let, in od teh vsaj polovico na deželi. V okrajnih in drugih mestih s srednjimi in strokovnimi šolami se more nastaviti one, ki so po dovršitvi učiteljske službovali najmanj deset let, od teh šest na deželi.

V mestih in trgih, kjer ni višjih, strokovnih in srednjih šol, se more nastaviti one učitelje-ice, ki so uspešno službovali kot stalni učitelji najmanj šest let na deželi.

V vseh slučajih imajo prednost oni, ki imajo razen običajne šolske izobrazbe še kvalifikacijo po čl. 142 tega zakona.

Čl. 144. Na podlagi razpisa nimajo pravice prositi oni učitelji:

1. ki nimajo šest let stalne učiteljske službe;

2. ki niso na onem po razpisu dobljenem mestu prebili najmanj tri leta;

3. ki so bili kazensko ali vsled slabega vspeha v službi premeščeni, pa od tedaj niso še minila 3 leta;

4. ki so že dovršili 32 let službe;

5. ki so bili z istega mesta kazensko premeščeni, pa ni preteklo še šest let;

6. ki so prejšnje leto bili ocenjeni s slabo oceno.

Čl. 145. Ako se za kako mesto javi en učitelj(ica) ali za otr. vrtec otroška vrtarica, tedaj se ga namesti, ako ima potrebno kvalifikacijo.

Ako je več prosilcev za poedina mesta, tedaj izbira komisija in predloži ministrstvu prosvete za vsako razpisano mesto po dva učitelja(-ica) ali otroški vrtarici. S predlogom dostavlja tudi vse potrebne podatke o izbranih kandidatih s pripombo, za katera mesta so prosili še v drugi prosvetni oblasti.

Na podlagi teh podatkov in po mišljenju centralne komisije za nameščenje namesti minister prosvete na vsako mesto po enega izmed predloženih učiteljev (-ic) ali otr. vrtaric.

Čl. 146. Za vadnice na učiteljskih izbire in predloži prosilce ministru prosvete učiteljski zbor dotičnega učiteljskega.

Tudi ti prosilci morajo odgovarjati zahtevam čl. 142. in 143. tega zakona.

Čl. 147. Centralno komisijo za nameščenje v ministrstvu prosvete tvorijo: Načelnik in dva referenta oddelka za osnovno šolstvo, ki jih imenuje vsako leto minister prosvete.

Ta komisija pregleda poročilo oblastnih komisij in predlaga ministru prosvete, katere kandidate je namestiti.

Čl. 148. V slučaju dokazane nepravilnosti in pristranosti v službi more na utemeljevanje centralne namestilne komisije minister prosvete zavrniti delni ali cel predlog oblastne komisije in poveriti za sestavo predloga o službah za to oblast komisijo kake druge oblasti.

Čl. 149. Po razpisu dobljeno mesto more učitelj obdržati največ dvanajst let.

Po poteku dvanajstih let se vsako učiteljsko mesto na novo razpiše, kakor da je izpraznjeno.

Prosimi za to mesto smejo tudi tisti učitelji, ki tam že službujejo in imajo prednost pri enaki kvalifikaciji.

Čl. 150. Učitelj(-ica) izgubi pravico stalnosti na mesto, ki si ga pridobi po razpisu kakor hitro prenehajo razmere, radi katerih je to mesto pridobljeno.

Čl. 151. Učitelj(-ica), ki po razpisu dobi kako mesto, more prositi za drugo razpisano mesto šele po triletni vspešni službi na prvem.

Od tega sta izvzeta le mož in žena, ako je potrebno po vstopu v zakon, da dobita skupno mesto.

Čl. 152. One učitelje(-ice), ki izgube po 32letnem službovanju stalnost po čl. 89. in one, ki še niso po razpisu dobili stalnega mesta po čl. 145, ali pa so ga imeli in izgubili po čl. 100., 129., 138., 150. in 154. tega zakona, premešča minister prosvete v prosvetnih oblastih ter jih postavlja na predlog prosvetnih inšpektorjev na tista mesta, kjer so potrebni.

Na mesta, trge in boljše kraje imajo prednost tisti učitelji(-ice), ki so si pridobili pravico na polno pokojnino, ali so izgubili mesto zaradi ukinitja razreda ali pa so bili premeščeni po čl. 150. tega zakona.

Čl. 153. Učiteljske kandidate(-inje) in kandidatkinje za otroške vrtce po dovršenih študijah kakor tudi druge kandidate za stalne ali začasne učitelje razmešča minister prosvete po prosvetnih oblastih in jih imenuje po odredbi čl. 152. tega zakona.

Čl. 154. Učitelj(-ica), ki si je pridobil začasno kako mesto, se more premestiti:

1. ako se to mesto odda po razpisu;

2. ako se razred (oddelek) ukine vsled nezadostnega števila otrok;

3. ako iz utemeljenih razlogov sam prosi na drugo mesto;

4. ako se ga kazensko premesti.

Čl. 155. Pomožne učitelje(ice) in pomočnice v otr. vrtcih nastavlja, premešča in odpušča prosvetni inšpektor na podlagi odredb tega zakona in po njihovi predizobrazbi ter sposobnosti za učiteljsko službo in sicer po odobrenju ministra prosvete.

Čl. 156. Učiteljstvo, ki si pridobi drugo mesto po razpisu ali začasno, se mora preseliti med 15. in 31. avgustom ali pa tekom zadnjih 14 dni velikih počitnic.

Prej se smejo preseliti samo v medsebojnem sporazumu.

Čl. 157. V teku šolskega leta se more učitelj premestiti samo:

1. ako se šola ali razred zapre;

2. ako to zahteva državna služba in v to dotični učitelj(-ica) pismeno pristane, in

3. ako se učitelj kazensko premesti.

6. Ocenjevanje.

Čl. 158. Delo in vedenje učitelja (-ice) v šoli in izven nje ocenjujeta šolski nadzornik in prosvetni inšpektor.

Čl. 159. Učiteljsko delo se ocenjuje v teku celega šolskega leta ter se vse važnejše opombe vpisujejo v šolsko (razredno) vpisnico. Letno oceno vspeha službovanja pa da šolski nadzornik na koncu leta.

Vspreh se zaznamuje z ocenami:

Odlično, povoljno in nepovoljno.

Normalna ocena je **povoljno**. Odlično oceno dobi samo tisti učitelj(-ica), katerega delo in vspeh v vzgoji in pouka se v resnici odlikuje od drugih, z nepovoljno se pa ocenjuje neuspeh dela.

Te ocene se ne vpisujejo v šolsko vpisnico, ampak se objavljajo samo v „Učiteljskem službenem listu“, ki se ga dostavlja vsem šolam v dotičnem šolskem okraju.

Čl. 160. V zvezi z ocenami delovanja in vspeha v šoli je šolski nadzornik dolžan objaviti v „Učiteljskem službenem listu“ tudi vse druge opombe o marljivosti, vestnosti in pravilnosti delovanja, vspeha v vzgoji otrok in okolice, o redu in vedenju v šoli, v družabnem in privatnem življenju, o krepstih in napakah, o prejšnjem in letošnjem književnem delu, o sodelovanju pri napredku šolstva in narodne prosvete, o vojnem službovanju, o dopustih in boleznih, odlikovanju, kaznih itd.

Tako izpolnjeni „Službeni list“ (konduiti list) predloži šolski nadzornik prosvetnemu inšpektorju, ki ga s svojimi opazkami predloži ministru prosvete.

Čl. 161. Šolski nadzornik je dolžan v teku petih dni pismeno obvestiti učitelja, ki mu je dal nepovoljno oceno oziroma slabo konduito.

Proti nepovoljni oceni o vspehu se more učitelj pritožiti neposredno pri prosvetnem inšpektorju in zahtevati ponovno nadzorovanje. Tako nadzorovanje se mora dovoliti in izvršiti v teku osmih dni. Stroške nosi učitelj sam.

Zoper slabe konduite se more učitelj pritožiti pri ministru prosvete potom prosvetnega inšpektorja v teku desetih dni po obvestitvi.

Šolski zdravniki.

Čl. 162. Vsaki šolski okraj, ki šteje najmanj 60 razredov (oddelkov), mora imeti svojega šolskega zdravnika, ki se imenuje s kraljevim ukazom.

Njegov sedež je tam, kjer je šolski nadzornik, toda po dovoljenju ministra prosvete sme bivati tudi v drugem kraju okraja, kjer njegovo delovanje ni ovirano.

Čl. 163. Plača in položaj šolskih zdravnikov se odreja s splošnim uradničkim zakonom državlanskega zakona po njihovi kvalifikaciji.

V administrativnem pogledu so podrejeni prosvetnim inšpektorjem in ministru prosvete, toda v pogledu strokovnega delovanja so v stiku z ministrstvom za narodno zdravje, ki jim daje navodila in predpise v mejah tega zakona.

Čl. 164. Dolžnosti šolskega zdravnika so:

1. da vrši vsako leto splošni pregled vse šolske dece in predloži podrobne izkaze po čl. 60. tega zakona;

2. da v šolskem letu najmanj štirikrat obišče vse šole in ob tej priliki podaja otrokom primeren higijenski pouk o čuvanju zdravja in negovanju telesa;

3. da brezplačno vrši zdravniško pomoč obolelim učencem in učiteljstvu;

4. da podaja navodila za obvarovanje nalezljivih bolezni in skrbi, da se čimprej zatro, ako se pojavijo;

5. da zabrani šolski obisk in izvrši desinfekcijo šolskega poslopja, kadar se pojavi nalezljiva bolezen;

6. da pregleda učilnice in stanovanja šol. dece ter učiteljstva;

7. da skrbi za uvedbo zdravstvenih priprav v šoli in okoli nje.

Čl. 165. Šolski zdravnik je dolžan na koncu šolskega leta oziroma, kadar se zahteva, predložiti prosvetnemu inšpektorju poročilo o zdravstvenih razmerah šol in šolske dece v svojem okraju s predlogi, kaj treba ukreniti, da se izboljšajo.

Čl. 166. Stroški za obiskovanje šol se povrnejo šolskim zdravnikom iz državne blagajne kakor drugim uradnikom, ki potujejo službeno.

Čl. 167. Ako prebije zdravnik 30 let v šolski službi, si pridobi pravico na toliko letno pokojnino, kakršna mu je bila plača. Zraven tega prejme tudi šestmesečno plačo vnaprej nezavisno od pokojnine po čl. 90. tega zakona.

Šolski zdravnik se more tudi prej vpokojiti, ali odstavi iz službe, ali pa prestaviti v delokrog drugega ministrstva z ozirom na odredbe zakona o uradnikih državlanskega zakona in zakona o uredbi zdravstvene stroke, ako to on sam zahteva, ako to zahteva kako drugo ministrstvo, ali ako se pokaže kot nesposoben za šolsko službo, toda nima nikake obveznosti napram ministrstvu prosvete.

Tudi za šolske zdravnike veljajo odredbe: čl. 88., 92., 93., 94., 95., 96., 97. in 101. tega zakona.

Čl. 168. Ako služi šolski zdravnik v dveh šolskih okrajih, ima pravico na posebno nagrado za drugi okraj v razmerju časa, velikosti okraja in števila šol.

Velikost nagrade določi minister prosvete na predlog šolskega nadzornika in prosvetnega inšpektorja.

VIII. Vodstvo in nadzorovanje.

Čl. 169. Vodstvo in nadzorstvo vseh osnovnih šol, otroških vrtcev in vseh prosvetnih zavodov ter ustanov, ki spadajo po tem zakonu pod nadzorovanje in oskrbovanje ministrstva prosvete, izvršuje minister prosvete neposredno in potom svojih pomožnih organov: Vodje šole, okrajnega šolskega nadzornika, prosvetnega inšpektorja, načelnika oddelka za osnovno šolstvo, krajevnega in oblastnega šolskega odbora.

1. Šolski vodje.

Čl. 170. Vsaka osnovna šola zase z otroškimi vrtci, pripravljalnimi razredi in drugimi ustanovami, ki so z njo v neposredni zvezi, mora imeti svojega vodjo ali voditeljico, ki na svojo moralno in pravno odgovornost upravlja šolo in vodi neposredno nadzorstvo nad njo.

Čl. 171. Ako je na šoli samo en učitelj, vrši tudi voditeljsko službo. Ako jih je pa več, tedaj imenuje prosvetni inšpektor na predlog šolskega nadzornika za šolskega vodjo enega od starejših in sposobnejših stalnih učiteljev.

V večjih krajih se more imenovati po potrebi tudi več šolskih voditeljev.

Šolske voditeljice se imenujejo na ločenih deklisih šolah.

Vsak učitelj(-ica) mora prevzeti voditeljsko dolžnost, ako je imenovan, toda dopustna je letna izmenjava v sporazumu učiteljstva samega.

Čl. 172. Dolžnosti šolskega vodje so:

1. vodi šolo in neposredno nadzorovanje pouka, vzgoje in reda na šoli;

2. vpelje v službovanje učiteljstvo in jim sporoča odredbe šolskih in drugih pristojnih oblasti, ki se jih tičejo in da skrbi za njihove izvršitve;

3. pazi, da učiteljstvo točno prihaja v šolo ter da se drži pri pouku točno predpisanih učnih programov in navodil;

4. skrbi, da se rabijo v šoli samoodobne šolske knjige;

5. skrbi, da se učenceve ocene izvrše pravočasno in se vpišejo v razredno vpisnico (čl. 64. in 111.);

6. pazi na delovanje in vedenje učiteljstva ter jih po potrebi opominja na izpolnjevanje dolžnosti po naredbah tega zakona (čl. 108., 125.);

7. obvešča šolskega nadzornika o nerednih in nevestnih učiteljih in njihovih krivdah;

8. odreja nadomeščanje obolelih ali odsotnih učiteljev(-ic), oziroma jih sam nadomešča, ako nima svojega razreda, in o tem obvešča šolskega nadzornika;

9. dovoljava v slučaju nujne potrebe učiteljstvu do treh dni dopusta in o tem obvešča šolskega nadzornika;

10. skrbi, da se pravočasno izvrši vpisovanje in pregledovanje učencev in pazi na one, ki so odšli na druge šole (čl. 20., 57., 67. in 68.);

11. skrbi, da učenci redno obiskujejo šolo in pravočasno obvešča starše (na-

mestnike) in šolskega nadzornika o neopravičenih učenčevih zamudah (čl. 62, 63. in 111.);

12. sklicuje krajevno učiteljsko konferenco in jo vodi;

13. skrbi, da ostane v dobrem stanju šolsko poslopje, šolska oprava, učni pripomočki, šolski arhiv, knjižnica, pisarniške potrebščine in druga šolska imovina, za kar je skupno s šolskim odborom tudi materialno odgovoren;

14. zahteva pravočasno potrebna pravila in desinekcijo šolskega poslopja;

15. nastavlja in odpušča šolske slugе in skrbi za snago v šoli;

16. pomaga šolskemu zdravniku pri vršenju zdravniške službe in pri izboljšanju družabnih razmer v šoli;

17. poroča vsake tri mesece, po potrebi tudi bolj pogosto, šolskemu nadzorniku o stanju svoje šole;

18. odpošilja uradne spise ostalih učiteljev(-ic) šolskemu nadzorniku in drugim oblastim;

19. pomaga krajevniemu šolskemu odboru, da pravilno in pravočasno sestavi šolski proračun in letne račune ter ga opozarja k točnemu izvrševanju dolžnosti napram šoli;

20. vrši s svojim podpisom na osebno odgovornost vse svoje uradne pisarniške posle.

On hrani in rabi šolski pečat.

Čl. 176. Za vršenje učiteljske službe na šolah prejema voditelj(-ica) razen plače še poseben dodatek, ki pa pada na račun proračuna dotične šole.

Visokost dodatka je odvisna od števila razredov na šoli in od sistematične plače voditeljeve in sicer:

kadar je število razredov: 3—5, 6 do 10, 11—15, 16—20

dodatek: 5%, 10%, 15%, 20% od letne voditeljeve plače.

Na šolah z enim ali dvema razredoma nima voditelj nikakega dodatka.

Na šolah z nad dvajsetimi razredi ne prejema vodja nikakega dodatka, a je oproščen pouka.

Ta dodatek nima vpliva na pokojnino.

2. Šolski nadzorniki.

Čl. 174. Radi stalnega, strokovnega in instruktivnega nadzorovanja imenuje minister prosvete po enega šolskega nadzornika na vsakih 50 do 60 razredov osnovnih šol, otroških vrtcev in drugih prosvetnih zavodov.

Po razmerah se more na predlog prosvetnega inšpektorja gornje število tudi nekoliko zmanjšati ali povečati.

Čl. 175. Minister prosvete razdeljuje na podlagi predloga prosvetnega inšpektorja in z ozirom na terenske in druge razmere šole v šolske okraje ter določa sedeže okrajnih šolskih nadzornikov.

Pisarna šolskega nadzornika mora biti v poslopju okrajnega glavarstva.

Kjer pa to ni mogoče, mora preskrbeti v ta namen za pisarno okraj druge primerne prostore in potrebno množino drv za kurjavo, v naravi ali denarju in oskrbo.

Čl. 176. Okrajni šolski nadzorniki so lahko stalni in začasni.

Stalni nadzorniki se imenujejo s kraljevim ukazom, začasni pa z odlokom ministra prosvete.

Čl. 177. Za stalnega okrajnega šolskega nadzornika se more nastaviti učitelj:

1. ki dovrši redno filozofsko-pedagoško fakulteto ali pa kako priznано višjo pedagoško šolo v državi ali v tujini, položi profesorski izpit za učiteljska in uspešno slušbuje najmanj deset let kot učitelj osnovne, meščanske, srednje ali strokovne šole ter kot začasni šolski nadzornik;

2. ki dovrši redno učiteljsko, potem pa z odličnim uspehom slušbuje na osnovni šoli kot učitelj najmanj deset, kot začasni šolski nadzornik najmanj pet let ter položi predpisani nadzorniški izpit.

Čl. 178. Za začasnega šolskega nadzornika se more nastaviti učitelj:

1. ki je po dovršeni srednji šoli ali učiteljski in izpitu zrelosti dokončal filozofsko-pedagoško fakulteto ali pa kako priznано višjo pedagoško šolo v državi ali v tujini in uspešno deloval kot učitelj s profesorskim izpitom ali brez njega najmanj osem let;

2. ki je dovršil učiteljsko z izpitom zrelosti in položil praktični učiteljski izpit, deloval uspešno kot učitelj najmanj deset let ter se odlikoval v književni ali pa v narodni prosveti.

Čl. 179. Stalni in začasni šolski nadzorniki imajo plačo, napredujejo in uživajo vse pravice in dodatke, kakor njihovi tovariši z enako kvalifikacijo, ki delujejo v šoli.

Razen tega prejemajo nadzorniki, ki slušbujejo izven velikih mest, še posebno doklado iz državne blagajne. Višino te doklade določa minister prosvete za vsak

šolski okraj posebej, na predlog inšpektorske konference in z ozirom na število šol, razredov, velikost okraja, terenske razmere in druge okoliščine. Doklada ne more biti manjša od 30% in ne večja od 40% nadzornikove letne plače.

Do te doklade nimajo pravice nadzorniki v velikih mestih.

Kadar nadzorniki potujejo, imajo pravico do dnevnice in potnine, kot drugi ukazni uradniki.

Čl. 180. Dolžnosti šolskega nadzornika so:

1. proučavati v svojem okraju vse razmere, v katerih se nahaja in deluje osnovno šolstvo; delovati, da se čimprej odstrani vse, kar ovira njegov napredek;

2. obiskovati vsako šolo in vsak razred 3—4 krat letno ter se pri tej priliki uveriti, koliko in kako se je po programu delovalo;

3. zapisovati pri nadzorovanju šol in razredov v šolsko (razredno) vpisnico vse opombe o poučevanju, načinu poučevanja, o redu, čistoti in o vsem, kar služi kot podlaga za letno ocenjevanje;

4. po potrebi opozarjati na nepravilnosti in v praktičnem učenju nevedšče učitelje ter skrbeti za njihovo izpopolnitev;

5. sklicavati okrajne učiteljske konference radi sporazumevanja in določanja enotnega in pravičnega delovanja ter zaradi razpravljanja o šolskih in drugih prosvetnih vprašanjih;

6. ocenjevati na koncu šolskega leta učiteljstvo po odredbah tega zakona;

7. skrbeti za izpopolnjevanje praznih učiteljskih mest;

8. skrbeti za otvoritev novih šol in novih razredov;

9. skrbeti za zgradbo ali nakup novih šolskih poslopj;

10. preiskovati in reševati raznovrstne medsebojne spore med učiteljstvom, šolskim vodjo in šolskim odborom, v slučaju neuspeha pa poročati o njih prosvetnemu inšpektorju (čl. 130).

12. nadzorovati službeno delovanje šolskih voditeljev, učiteljskih konferenc in krajevnih šolskih odborov ter sporočati prosvetnemu inšpektorju o vseh večjih nepravilnostih, manjše pa sam odpravljati;

13. objavljati šolske zakone in naredbe potom šolskih vodstev in krajevnih šolskih odborov;

14. odobriti vpis šolskih otrok ter potrjevati zapisnike po odredbah tega zakona (čl. 57., 58., 59. in 60.);

15. kaznovati učenčeve starše ali njih namestnike, ki neredno pošiljajo otroke v šolo in paziti, da se kazni točno izvršujejo (čl. 62. in 63. tega zakona);

16. določati krajše šolske počitnice v smislu krajevnih razmer in potreb (čl. 62. tega zakona) in o tem obveščati prosvetnega inšpektorja;

17. odrediti v sporazumu s šolskim zdravnikom ukinjenje pouka radi nalezljivih bolezni in o tem sporočati prosvetnemu inšpektorju (čl. 164.);

18. odrediti ali potrjevati predloženo nadomeščanje obolelih odsotnih učiteljev (-ic);

19. predlagati prosvetnemu inšpektorju odpust učencev po čl. 60. in 70. tega zakona;

20. predlagati po potrebi, na katerih šolah in v katerem času bi bilo potrebno uvesti poldnevni pouk;

21. skrbeti za ustanavljanje otroških vrtcev, vzporednic in tečajev za odrasle nepismene (čl. 14. in 58.);

22. predlagati prosvetnemu inšpektorju, v katerih krajih bi bilo potrebno ustanoviti šolo za abnormalno in nerazvito deco (čl. 9., 12. in 13.);

23. paziti, da se na šolah vporabljajo samo odobrene šolske knjige;

24. paziti, da se za šolo in šolsko knjižnico nabavljajo samo odobrene in priporočene knjige in listi;

25. pregledavati šolske in otroške knjižnice, arhive in pooblašene knjigarne v svojem okraju;

26. dovoljevati v slučaju velike in dokazane potrebe učiteljstvu dopust do deset dni, za daljši dopust pa dostavljati prošnje višji oblasti s svojim mišljenjem in potrebnimi podatki po odredbah tega zakona (čl. 92.);

27. voditi statistiko vseh šol in drugih podrejenih prosvetnih ustanov v okraju;

28. dostavljati prosvetnemu inšpektorju najmanj dvakrat na leto izčrpno poročilo o stanju šol in prosvetnih razmer v okraju s svojimi predlogi, kako naj se izboljšajo;

29. pomagati učiteljstvu pri delu v prid narodne prosvete;

30. skrbeti, da vsi šolski odbori pravočasno sestavijo proračun za izdrževanje šole in ga predložijo pristojni oblasti v odobrenje.

Čl. 181. Za točno izvrševanje poslov mora imeti šolski nadzornik tudi pisarni-

ško moč; po možnosti iz prosvetne stroke.

V pisarniški službi se more zaposliti tudi ono učiteljstvo, ki mora na zdravniški predlog vsled slabega zdravja ostaviti službo v šoli.

Čl. 182. Ko dopolni šolski nadzornik 32 let učiteljske in nadzorniške službe, ima pravico na tolikšno pokojnino, kolikor je znašala zadnja letna plača.

Sicer veljajo za šolskega nadzornika vse odredbe čl. 89., 90., 91., 93., 95., 96. in 97. tega zakona.

Čl. 183. Ako se šolski nadzornik v teku časa izkaže kot nesposoben za nadzorniško službo, more se ga na predlog in po zaslišanju glavnega prosvetnega sveta odstaviti po dovršenem dvaintridesetem letu in prevesti v tisto vrsto učiteljstva, ki mu pripada po njegovi kvalifikaciji, ali pa ga vpokojiti po čl. 93. tega zakona.

3. Prosvetni inšpektorji.

Čl. 184. Z ozirom na uspešno napredovanje osnovnega pouka in narodne prosvete se kraljevina razdeli na prosvetne oblasti.

Koliko prosvetnih oblasti je potrebno in katere upravne enote obsegajo, določa ministrski svet na predlog ministra prosvete, z ozirom na terenske in stvarne prosvetne razmere.

Ni potrebno, da se prosvetne oblasti zlagajo s samoupravnimi oblastmi.

Čl. 185. Na predlog ministra prosvete imenuje za vsako prosvetno oblast kralj po enega višjega šolskega nadzornika — prosvetnega inšpektorja.

Sedež prosvetnega inšpektorja določi minister prosvete.

Njegova pisarna se nahaja v vladnem poslopju (krajevnega okrožnega načelstva ali samoupravne županije.) Ako to ni mogoče radi nedostatka prostorov, tedaj mu preskrbi pisarniške prostore, s potrebnim ogrevom in oskrbo ministrstvo prosvete v obsegu proračuna dotične samoupravne oblasti.

Čl. 186. Za oblastnega prosvetnega inšpektorja se more postaviti kandidat, ki ima popolno kvalifikacijo za direktorja učiteljskega ali gimnazijskega realke.

Pri enaki šolski in službeni kvalifikaciji imajo prednost oni, ki so položili profesorski izpit iz filozofske - pedagoške skupine, odlikovali se v šolski in pedagoški književnosti ter so že bili šolski nadzorniki.

Čl. 187. Oblastni prosvetni inšpektor ima čin, plačo in vse dohodke inšpektorja v ministrstvu prosvete.

Čl. 188. Dolžnosti oblastnega inšpektorja so:

1. stalno delovati v prid napredka šolstva in izboljšanja prosvetnih razmer v svoji oblasti;

2. obiskati po potrebi poedine dele svoje oblasti zaradi proučavanja prosvetnih razmer, nadzorovanja okrajnih šolskih nadzornikov, učiteljstva, krajevnih šolskih odborov in izdajanja potrebnih navodil;

3. skrbeti za ustanavljanje šol za abnormalno in nerazvito deco;

4. skrbeti za ustanavljanje novih šol in razredov;

5. skrbeti za izpopolnitev izpraznjenih učiteljskih mest;

6. razpisavati pravočasno vsa v oblasti izpraznjena mesta;

7. zbirati prošnje na podlagi razpisov služb in skrbeti, da se učiteljski razpored izvrši pravočasno in pravilno po odredbah tega zakona (čl. 139. in 151.);

8. razporejati po stvarni potrebi učiteljstvo brez mest po odredbah čl. 152., 153., 154. in 155. tega zakona;

9. pregledovati, dopolnjevati in dostavljati ministru prosvete učiteljske ocene in službene liste (čl. 129. in 131.);

10. dovoljevati po potrebi dopuste šolskim nadzornikom do deset dni, učiteljstvu pa do dvajset dni po odredbah tega zakona;

11. preiskavati in reševati večje spore med učiteljstvom, šolskimi voditelji in šolskimi odbori ali med šolskimi nadzorniki (čl. 180. t. 10);

12. preiskavati krivde šolskih nadzornikov, šolskih voditeljev, učiteljstva in krajevnih šolskih odborov, izreka jim kazni, ali pa te zadeve dostavljati ministru prosvete; (čl. 129. in 130.);

13. odrediti na pritožbe učiteljstva ponovni pregled delovanja in vspeha v dotičnem razredu (šoli), ali pa pritožbe dostavljati ministru prosvete s svojim mišljenjem (čl. 161.);

14. reševati na predlog šolskega nadzornika izvanreden vpis in odpust učencev in polaganje privatnih izpitov v izvetih slučajih po naredbah tega zakona (čl. 57., 58., 60. in 70.);

15. predlagati ministru prosvete s svojimi pripombami prošnje učiteljstva

in nadzornikov za daljši dopust ali bolezen;

16. odobriti predlog šolskega zdravnika in nadzornika o prekinjenju poučevanja v šoli radi nalezljivih bolezni ali kakih drugih potreb;

17. dovoljevati uvedbo poldnevne pouka, kjer je neobhodno potrebno;

18. skrbeti za ustanovitev in uredbo šolskih prostorov v takih krajih kjer ni šole, ter določati učitelje za tak pouk;

19. podvzeti s šolskimi zdravniki in nadzorniki vse, ker je potrebno za izboljšanje zdravstvenih in prosvetnih razmer, od katerih zavisi šolski napredek;

20. voditi statistiko šol in vseh drugih prosvetnih ustanov v svoji oblasti, ki spadajo pod odredbe tega zakona;

21. dostavljati ministru prosvete dvakrat na leto obširno poročilo, iz katerega se razvidi stanje in delovanje celokupnega osnovnega šolstva v oblasti;

22. predlagati ministru prosvete nasvete o tem, kar bi bilo potrebno ukreniti v oblasti za napredovanje pouka in prosvete, česar sam ne more izvršiti;

23. prirejati tečaje za izpopolnjevanje učiteljske izobrazbe in vzpnavanje z vzgojnimi in poučnimi sredstvi;

24. sodelovati z oblastnim šolskim odborom v prid napredovanja šolstva in prosvete v svoji oblasti;

25. pomagati pri delu narodne prosvete;

26. s svojim podpisom voditi ves pisarniški posel z ostalimi oblastmi, v kolikor imajo z njim zveze; in

27. dovoljevati staršem ali njih namestnikom, da vzgajajo svoje otroke privatno doma.

Čl. 189. V dosego hitrejšega in točnejšega poslovanja mora imeti prosvetni inšpektor tajnika in potrebno število nižjega osebja.

Tajnik mora biti prosvetne stroke, za ostalo osebje pa se zaposlijo po možnosti pred vsem oni učitelji(-ce), ki so po zdravniškem mišljenju nesposobni za poučevanje.

4. Krajevni šolski odbori.

Čl. 190. Vsaka šolska občina ima svoj šolski odbor, ki jo zastopa in posluje z njenim šolskim premoženjem v mejah zakona in skrbi za izpolnjevanje onih dolžnosti, ki jih ima napram šoli in poedinim osebam.

Čl. 191. Krajevni šolski odbor tvorijo:

Župan politične občine, v kateri je šola,

voditelj šole,

trije občani, po možnosti pismeni starši šolskih otrok, ki jih izbere občinski odbor.

Ako je v kraju več šolskih voditeljev, stopi v šolski odbor oni, ki ga izbere skupna krajna učiteljska konferenca.

Ako tvori šolska občina več političnih občin ali več vasi iz raznih političnih občin, tedaj stopi v šolski odbor še po en član iz vsake občine ali vsake vasi, ki ga izbere politični odbor dotične občine.

Čl. 192. Člane krajevnega šolskega odbora, razen predsednika in šolskega voditelja, ki sta člana odbora po službi, se izvoli v drugi polovici meseca decembra vsakega tretjega leta, v službovanje se jih vpelje pa 1. januarja po volitvah.

O volitvi in o vstopu v službovanje poroča odbor okrajnemu šolskemu nadzorniku.

Člani šolskega odbora ne morejo biti osebe, ki so bile obsojene radi slabih in brezčasnih dejanj.

Ako kak član ne sprejme izvolitve, se postopa proti njemu po občinskem zakonu.

Izpraznjena mesta se izpolnijo v teku petnajstih dni. Ti člani se izmenjajo takrat kot stari.

Čl. 193. Na prvi seji po prevzetju dolžnosti se odbor konstituira: iz svoje srede izbere podpredsednika, tajnika in blagajnika.

Predsednik krajevnega šolskega odbora je vedno župan dotične politične občine, v kateri je šola.

Čl. 194. Seje šolskega odbora se vrše v šolskem poslopju. Skličejo se, kadar je potreba, najmanj pa enkrat v mesecu. Na poziv predsednika ali podpredsednika šolskega odbora.

K sejam se poziva člane s pismenim vabilom potom županstva, toda v vabilu mora biti označen dnevni red seje.

K seji se morajo povabiti vsi člani. Seja je sklepna, kadar je navzoča več kot polovica članov, sklepa se z nadpolovičnim številom navzočih glasov.

Seja se mora sklicati, če to zahtevata najmanj dva člana odbora. Če predsednik ali podpredsednik tega noče storiti, se jih kaznuje z globo 50 do 100 Din v korist šolske blagajne.

Ako se član odbora ne udeleži seje in zamude ne opraviči, se ga kaznuje

nih mest in ustanavljanja novih šol;
5. o preuredbi narodne šole in narodne izobrazbe vobče;

6. na zahtevo ministra prosvete predlaga osebe, ki bi se jih moglo uporabiti začasne in stalne okrajne šolske nadzornike.

Konferenčni sklepi se izročijo ministru prosvete kot predlogi.

Čl. 222. Za člane inšpektorske konference veljajo odredbe čl. 209. tega zakona.

X. Odnosaji šole napram ljudstvu, družini, občini in cerkvi.

Čl. 223. Vsak državljani kraljevine ima pravico, da brezplačno šola svoje otroke v osnovni šoli. Zato pa je vsak državljani dolžan, da pomaga šoli in šolskim oblastim, kadarkoli se pojavi potreba.

Čl. 224. Starši otrok so dolžni pošiljati redno svojo deco v šolo in se zanimati za njihovo učenje in vedenje v šoli in izven nje.

Oni morajo na voditeljev ali učiteljev poziv priti v šolo, bodisi na poseben poziv ali pa na roditeljski sestanek.

Čl. 225. Vsaka šola je dolžna pripraviti roditeljske sestanke, kadarkoli je potrebno, a najmanj enkrat na leto radi zblizanja šole in doma in skupnega delovanja na vzgojnem polju.

Po potrebi se posamezni sklepi dostavljajo potom šolskega odbora politični občini in drugim oblastem, katerih sodelovanje in pomoč je potrebna.

Čl. 226. Občina je dolžna podpirati osnovno šolo in ji biti pomoč ob vsaki priliki, — posebno pa v pogledu vzgoje in zaščite otrok izven šole.

Čl. 227. Občina mora na zahtevo šolskega voditelja, učiteljstva ali šolskega odbora, kateregakoli občana, staršev otrok ali šolskega nadzornika poklicati na odgovor in kaznovati vsacega:

1. ki nagovarja starše, da ne pošiljajo dece v državno šolo;

2. ki učenca uči slabih stvari in jih odvrača od šole;

3. ki ne skrbi za izobrazbo svoje dece;

4. ki kot delodajalec jemlje na delo šolsko deco, pa jih ne pošilja pravočasno v šolo;

5. ki pred otroci ali starši omalovažuje šolo in učiteljski ugled;

6. ki brez dovoljenja prihaja med poukom v šolo in ruši šolsko delo in red.

Čl. 228. Spremljanje učencev v cerkev je za učitelstvo obvezno: ob narodnih in državnih praznikih, v začetku šolskega leta, na koncu šolskega leta, k prejemanju obhajila in na praznične dneve tekom leta, po določenem razporedu, ako je cerkev v kraju, kjer je šola ali pa najdalej tri kilometre od šole.

Če pa je cerkev izven mesta in oddaljena več kot tri kilometre, mora duhovnik opraviti klicanje sv. Duha in zahvalnico (na koncu leta) v šoli. Učiteljstvo spremlja otroke samo k obhajilu v Velikem postu, sami pa gredo le ob narodnih in državnih praznikih.

Citanje (pravoslavni obred) v cerkvi ni za učiteljstvo obvezno.

XI. Privatne šole in učenci.

Čl. 229. V onih krajih, kjer ni državne šole, morejo posamezni državljani kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev ali po zakonu priznane družbe ustanoviti osnovne šole ali privatno poučevati in vzgajati svoje otroke doma, to pa le z dovoljenjem ministra prosvete in po odredbah tega zakona.

Čl. 230. Privatna šola se more ustanoviti pod sledečimi pogoji:

1. da se svrha šole krije s svrho državnih osnovnih šol, ki je predpisana po tem zakonu;

2. da se šola ne izdržuje iz kakih sumljivih virov, namenjenih protidržavnemu delu in proti - narodnim interesom;

3. da je šolsko poslopje primerno za šolo po velikosti in po higijenskih zahtevah, in da je po zakonu podedovana, kupljena ali v zakup vzeta svojina šolskega lastnika;

4. da ima potrebno šolsko opravo in učila ter da je vse to v dobrem stanju;

5. da ima šolsko knjižnico izbranih pedagoških in naučnih spisov in časopisov brez protidržavne tendence;

6. da se učni načrt in vzpored ujemata z načrtom in vzporedom državnih šol iste vrste in da so eventualne izpremembe jasno označene;

7. da je dovoljno število šolskih otrok samo ene narodnosti, za katero se prosi dovoljenje;

8. da se pouk vrši ali v državnem jeziku ali pa v jeziku one narodnosti, ki ji otroci pripadajo;

9. da ima učiteljstvo po rojstvu ali kasneje pridobljeno državljanstvo kraljevine Srbov, Hrvatov ali Slovencev;

10. da njihova predizobrazba in vsa druga kvalifikacija odgovarja kvalifikaciji državnega učiteljstva teh šol;

11. da se lastnik privatne šole obveže, dati vsemu učiteljstvu tako plačo in vse doklade, kakršne prejema državno učiteljstvo enake kvalifikacije in službenih let;

12. da lastnik šole pripravi svojemu učiteljstvu in njegovim družinam v slučaju starosti, pohabljenosti ali smrti tako pokojnino, kakršno izplačuje država državnemu učiteljstvu;

13. da minister prosvete potrjuje predloženo učiteljstvo;

14. da se lastnik privatne šole na svojo osebno odgovornost zaveže, da se ne bo v šoli ničesar učilo, kar bi bilo protivno državnim ali narodnim interesom;

15. da učiteljstvo dobro obvlada službeni jezik;

16. da se pri pouku odmeri dovolj mesta in pažnje državnemu službenemu jeziku, najmanj pa dvanaest ur tedensko v vsakem razredu;

17. da se tudi na teh šolah vrši državno nadzorstvo po istih državnih organih, po katerih se in kakor se vrši na državnih šolah brez kakih zaprek od strani lastnika, uprave, učiteljstva ali kateregakoli činitelja, ki je v stiku s šolo.

Vse odločbe o ustanovitvi, zatvarjanju in urejevanju privatnih šol izdaja minister prosvete na predlog prosvetnega inšpektorja in po zaslišanju glavnega prosvetnega sveta.

Čl. 231. V privatnih šolah se, kakor na državnih, končava pouk z letnim izpitom.

Te izpite potrjuje minister prosvete na prošnjo šolskega vodstva.

Izpitni predseduje posebni odposlanec ministra prosvete ali pa šolski nadzornik dotičnega šolskega okraja.

Za te izpite plača šola predsedniku dnevnico in potnino, po zakonu o službenih potovanjih višjih uradnikov.

Izpričevala teh šol so polnoveljavna: ako je na njih napisan datum in številka dovoljenja za izpit, ako jih je podpisal ministrov odposlanec ali nadzornik in ako so po predpisanih kolekovana.

Čl. 232. Starši ali njih namestniki smejo svoje otroke poučevati tudi doma, ako so sami za to izprašani, ali ako vzdržujejo kot učitelja osebo, ki ima popolno kvalifikacijo učitelja(-co) osnovne šole.

Za to pa morajo dobiti dovoljenje oblastnega prosvetnega inšpektorja.

Čl. 233. Oni učenci, ki se uče doma, morajo na koncu šolskega leta polagati izpit na državni šoli kot privatni učenci.

Za take izpite se plača za vsak razred posebej predpisana taksa šolskemu voditelju in dvema učiteljema(-cama), ki otroka izprašujeta.

Učenca ne sme izpraševati ona oseba, ki ga je učila.

Na isti način se postopa tudi z onimi učenci, ki so se odgojevali v inozemstvu na državnih ali privatnih šolah, ker so njihovi starši živeli v inozemstvu. V takem slučaju se za otroke državnih uradnikov ne plača niti taksa, niti nagrada.

XII. Prehodne odredbe.

Čl. 234. Za izobrazbo vseh vrst učiteljstva in drugega strokovnega osebja, ki je potrebno za izvršitev tega zakona, se minister prosvete pooblašča, da more po potrebi odpreti specialne strokovne šole ali tečaje v državi in pošiljati na državne stroške gojence v tozadavne šole v inozemstvo v svrlo strokovne izobrazbe.

Čl. 235. Minister prosvete se pooblašča, da izvede odredbe o višjem tečaju (čl. 17. in 20) postopoma z ozirom na materialna sredstva in učiteljske moči, ki z njimi razpolaga.

On predpiše tudi potrebne učne načrte in vzporeda za oba tečaja, po prejšnjem zaslišanju inšpektorske konference in glavnega prosvetnega sveta.

Čl. 236. Prvi razpored učiteljstva (oddaja služb) po tem zakonu se izvrši od 1. januarja do 1. maja . . . leta, do tega časa pa še ne izvrše nikaka premeščenja, razen izvzetih slučajev na prošnje ali po neodložljivi potrebi.

Čl. 237. Vsi sedanji stalni učitelji in učiteljice, ki so po razpisu dobili mesto po zakonu od 19. aprila 1904. leta, z izpremembami in popolnitvijo od 23. julija 1919. leta, obdrže tudi nadalje svoja mesta, ako imajo pravico stalnosti po tem zakonu.

Dvanaestletna perioda stalnosti se začne z dnem, ko stopi ta zakon v veljavo.

Čl. 238. Sedanje začasno učiteljstvo osnovnih šol, a ravno tako tudi učitelj-

stvo obrtnih in drugih šol, ki nima popolne kvalifikacije za stalne učitelje(-ce) osnovnih šol po tem zakonu, se imenujejo za stalne, ako so nastopili službo pre začetkom vojne 1. 1914. in če so v tem času pokazali dober vseh v šolskem delu in že dolgo niso bili kaznovani.

Ako naknadno ne polože izpita, so jim izplačuje periodična povišica samo dotlej, dokler ne doseže 75% največje učiteljske plače.

Čl. 239. Dosedanji pomožni učitelji(-ice), ki so uspešno poučevali najmanj pet let ter so se pri tem odlikovali v pouku in delu pri narodni prosveti, se na mestijo po tem zakonu začasne učitelje(-ice).

Čl. 240. Minister prosvete se pooblašča, da končno reši tudi vprašanje prevzetju in pridržanju v državni službi prejšnjih, eksarhijskih učiteljev(-ic) v južni Srbiji.

Čl. 241. Minister financ preskrbi in stavi ministru prosvete na razpolago potrebno svoto denarja za ustanovitev šolskega fonda po čl. 42. tega zakona.

Ta fond začne poslovati v početku računskega . . . leta.

Vsi drugi šolski in cerkvenošolski fondi se morajo preobraziti po tem zakonu do konca tega leta. V istem času se izvrši tudi razdelitev dosedanjega skupnega cerkveno - šolskega premoženja vseh veroizpovedi. Razdelitev se izvrši sorazmerno med cerkev in šolo, ako ni ustanovi drugače odredeno.

Čl. 242. Sedanje privatne verske šole, kjer poučujejo redovniki(-ce), se za pro na koncu tega . . . šolskega leta, na mesto njih se pa ustanove državne šole ako jih ni v kraju, ali pa potrebno števil novih razredov.

Redovniki(-ce), ki imajo kvalifikacijo učiteljstva osnovnih šol, se namesto državne učitelje(-ce), ako pristanejo na vse odredbe tega zakona in zakona o uradnikih državljskega značaja.

Čl. 243. Sedanji začasni šolski nadzorniki, ki so uspešno službovali kot učitelji najmanj deset in kot nadzorniki najmanj pet let, se imenujejo za stalne, tudi brez dopolnilnega nadzorniškega izpita (čl. 177), ako jih predlagata inšpektorska konferenca in glavni prosvetni svet. V nasprotnem slučaju ostanejo tudi nadalje začasni ali pa se vrnejo na mesto, odkoder so prišli.

Čl. 244. Sedanji stalni šolski nadzorniki, ki imajo kvalifikacijo po toč. 1. čl. 177. tega zakona, se potrdijo za stalne nadzornike po tem zakonu na njihovo privoljenje in na predlog inšpektorske konference ter glavnega prosvetnega sveta.

Čl. 245. Vsi sedanji deželni in okrožni šolski nadzorniki se stavijo na razpolago ministru prosvete.

Čl. 246. Ko stopi ta zakon v veljavo, so razveljavljeni vsi dosedanji zakoni, zakonske odredbe, uredbe, razpisi in predpisi v celi kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki nasprotujejo določbam tega zakona.

Poziv vsemu učiteljstvu!

Prinašamo zopet nov načrt šolskega zakona. Tretji oficijelni načrt je to in četrty z našim slovenskim.

Prvi načrt je izdelal „Prosvetni odbor“, v katerem so bili zastopani strokovnjaki, večinoma iz profesorskih krogov, ki jih je ministrstvo prosvete pozvalo v to svrhu v Beograd. Ta načrt smo, s komentarjem vred, objavili v 38. številki Uč. Tov. z dne 17. sept. 1919. Hkrati smo izdali poziv na organizirano učiteljstvo, da naj sodeluje na izdelavi zakona in naj pove tudi o tem načrtu svoje mnenje. Slovensko učiteljstvo se je v polnem obsegu odzvalo temu pozivu in je na zborovanjih vseh 33 okrajnih učiteljskih društev pridno obravnavalo načrt zakona ter je izpreminjevalne predloge pošiljalo centrali v Ljubljano. Plod tega dela je bil načrt zakona, ki ga je na podlagi predlogov okr. učit. društev redigiral poseben odbor v Ljubljani in ki je bil objavljen v 23. številki Uč. Tov. z dne 10. jun. 1920. To je bil neoficijelen, specijelen slovenski načrt, ki ga pa ni v Beogradu niso nesimpatično pozdravili in nam so celo zagotavljali, da bo ta načrt podlagi novemu zakonu. V tem času se je ustanovilo Udruženje Jugoslovanskega učiteljstva. Na inicijativo istega je sklicalo ministrstvo prosvete v Beograd anketo zastopnikov Udruženja iz vseh pokrajin naše države. Ti so vzeli naš načrt in določbo čl. 16. vidovdanske ustave za podlogo in so izdelali načrt, ki je bil objavljen v 60. do 71. številki Narodne Prosvete,

leta 1921. Na podlagi tega načrta je izdelal nov načrt g. Radojevič, načelnik osn. šol. v min. prosvete in član gl. prosvetnega sveta za izdelavo šolskega zakona. Ta načrt prinašamo v današnji številki Uč. Tov.

Ker je gl. prosvetni svet, ki je določil za končno sestavo načrta šolskega zakona, vzel načrt g. Radojeviča za podlogo sestave in sedaj razpravlja na zaporednih sejah, v tem načrtu, je smatral predložen načrt za nekako končen, ker pride potem le še v ministrijski svet, ki ga izročijo zakonodajni zbornici. Ta ga bo obdelala najprej v šolskem odseku in na to v plenumu. Glavni prosvetni svet je v generalni debati izločil določbe o meščanskih šolah v poseben zakon, v specialni debati je pa izpremenil — v smislu kritike Narodne Prosvete — nekaj členov, a še ni dokončal svojega dela. Iz praktičnega ozira nismo vnesli teh izprememb že v celoti, ko dokonča gl. prosvetni svet svoje delo.

Če premostrimo vse štiri načrte, ki jih imamo dosedaj, vidimo, da je bil prvi načrt delo ozkega kroga šolskih strokovnjakov iz vse države, ki pa praktično z osnovnim šolstvom niso imeli mnogo opravka; drugi načrt je bil delo zelo širokega kroga učiteljstva, a samo iz ene pokrajine države; tretji načrt je bil delo zopet ozkega kroga učiteljstva, a iz vseh pokrajin naše države in sedanji načrt, ki je

pravzaprav v celoti različen v zelo mnogem oziru prejšnjim, je delo poedinca.

Stojimo pred alternativno: ali je gorenji načrt za nas sprejemljiv ali ne?

Sodbo o načrtu prepuščamo učiteljstvu!

Zato prinašamo ta načrt v celoti. Celotni prevod smo pustili v skoro dobesednem redu, da bolj odgovarja originalu, dasi pri tem zelo mnogo trpi jezikovna stran načrta, kar pa naj kritiki uvažujejo in pripišejo na gorenji račun.

Ker ta načrt ne odgovarja našim načelom v marsikaterem oziru, ki povsem jasno, da se mora marsikaj izpremeniti tudi v tem načrtu predno postane zakon.

Popolna samouprava šolske organizacije in ločitev od politične uprave je danes naše geslo!

Besede demokratiziranja in socializiranja šolstva imajo za nas globoko vsebino in posebno od demokratizacije ne popustimo v novem načrtu, ker se tiče v prvi vrsti naših stanovskih zadev.

Novi načrt ne soglašja z našimi načeli v marsikaterem oziru. Mi stojimo neomajano na temeljih šolske reforme, ki nam jih predstavlja dr. Lončarjeva brošura „O šolski reformi“, nadalje Gangli-Fieretova brošura „Načrt preustrojitve šolstva in narodne vzgoje“, ki je bil priložen 9. številki Uč. Tov. z dne 28. febr. 1919 in „Načrt zakona o nar. šol. za kr. SHS, ki ga je izdelala Zveza jgsl. uč. v

Ljubljani in je bil objavljen v 23. št. Uč. Tov. z dne 10. jun. 1920.

Pozivamo vsa okrajna učit. društva, da takoj določijo referente o novem načrtu zakona, ki naj zberejo izpreminjevalne predloge od vsega učiteljstva v okraju. Na prvem svojem zborovanju naj potem razpravljajo o tem zadnjem načrtu, naj enotno uredijo predloge in jih pošljejo Poverjeništvu UJU v Ljubljani. Utemeljevanja naj se opuste, ker so jasna in naj obsega poročilo samo že stilizirane izpreminjevalne predloge k posameznim členom, in sicer v sledečih 5. delih: 1. vrste šol, 2. pouk, 3. učiteljstvo, 4. izobrazba učiteljstva, 5. uprava. Morda naj prevzame referat poseben referent za vsak teh oddelkov. Referenti naj se ozirajo na načela gori navedenih brošur in načrta „Zaveze“.

Sedaj je čas, da se oglasi vsakdo in da skuša uveljaviti svoje nazore. Na delo tedaj vsi delavci prosvete! Oglasite se s svojimi predlogi in nasveti ter jih izročite v smislu poziva okrajnim učiteljskim društvom, da jih ista uredijo in vpošljejo Poverjeništvu UJU v Ljubljani v končno upoštevnanje.

Na delo vsi, ker rok je kratek!

Poverjeništvu Udruženja Jugoslovanskega učiteljstva v Ljubljani.

Pravila

Udruženja Jugoslovenskog Učiteljstva

s izmenama i dopunama koje je izvršila Prva Državna Skupština Udruženja Jugoslovenskog Učiteljstva održana u Zagrebu 8. i 9. novembra 1921. godine.

Pravila Udruženja Jugoslovenskog Učiteljstva.

I. Ime i sedište.

Član 1.

Učiteljstvo Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca organizuje se u jedinstveno društvo: „Udruženje Jugoslovenskog Učiteljstva“. Sedište mu je u Beogradu.

II. Svrha.

Član 2.

Svrha je Udruženju: Ujedinjenje sila sveukupnog jugoslovenskog učiteljstva na osnovi državlanske a jemstvom političke i verske slobode, za gajenje duševnih sposobnosti, materijalnih prilika, kao napredjenje i odbranu moralnih i pravnih odnosa članova, te kulturnih interesa naroda na podlozi jednodravnosti socijalne pravičnosti i demokratizma.

III. Sredstva.

Član 3.

Sredstva su za postignuće svrhe:

1. Redovite i vanredne skupštine;
2. Staleško politički i pedagoško naučni spisi;
3. Drugarske veze sa slovenskim učiteljstvom izvan domovine i sa učiteljskim udruženjima drugih naroda;
4. Obrazovanje članova obzirom na staleške i stručne potrebe;
5. Osnivanje i pomaganje ustanova i društava skladnih sa svrhom udruženja;
6. Osobno i pismeno posredovanje kod oblasti i korporacija;
7. Redovni i vanredni prilozi članova: darovi, zaveštanja i potpore.

IV. Ustrojstvo.

Član 4.

Osnova su Udruženju Sreska* Učiteljska Društva. Gde su terenske prilike pogodne mogu se i dva i više srezova spojiti u jedno društvo.

Član 5.

a) U središtima pokrajinskih oblasti ustrojavaju se povereništva sreskih učiteljskih društava kao posrednici između njih i Središnje Uprave Udruženja.

b) Povereništva su izvršni organi zaključaka i naredjenja Skupština i Glavnog Odbora Udruženja.

* Glavna im uloga proishodi iz članka III. (sredstva) a područje delovanja jednako je opsegu pokrajinske školske oblasti.

Član 6.

Glavni Odbor Udruženja i Povereništva izvršuje svoje poslove u uredima koji se nazivlju stručna tajništva.

V. Članstvo.

Član 7.

Svi članovi učiteljskih društava, koja su svoja pravila saglasili ovim pravilima i po njima se upravljaju ujedno su i članovi Jugoslovenskog Učiteljskog Udruženja.

Član 8.

Novo obrazovano sresko društvo opšti sa Glavnim Odborom preko Povereništva. Samo pri svome formiranju dužno je poslati kao i povereništvu neposredno i Glavnom Odboru jedan primerak svojih pravila, uz spisak članova i Uprave, na odobrenje. Povereništvo je

dužno u roku od 20 dana dostaviti Glavnom Odboru ta pravila sa svojim mišljenjem. Ako to Povereništvo ne učini, Glavni Odbor donosi sam rešenje o tome.

Član 9.

Učiteljsko društvo istupa iz udruženja:

- a) kad to samo odluči sa $\frac{2}{3}$ svojih članova;
- b) kad radi protiv svojih pravila. Odluku o tome donosi Glavni Odbor na predlog Povereništva. Pojedinci prestaju biti članovi udruženja:
- a) kad sami istupe iz društva;
- b) kad ih dotično društvo sa $\frac{2}{3}$ glasova isključi i to Povereništvo odobri;
- c) kad ih skupština neposredno isključi.

VI. Uprava.

Član 10.

Udruženjem upravljaju:

- a) Glavni Odbor;
- b) Povereništva.

A.

Član 11.

Glavni Odbor je Izvršni i Upravni:

- a) Izvršni Odbor čine: predsednik, dva podpredsednika, glavni tajnik, glavni blagajnik, dva urednika učiteljskih listova i dva odbornika;
- b) Upravni Odbor čine pored ovih poverenici sa svojim tajnicima i još 15 odbornika.

Član 12.

Pri izboru članova Glavnog Odbora biraće se još 6 zamenika.

B.

Član 13.

Povereništvo vodi poverenik s pokrajinskim savetom koji je uži i širi.

Član 14.

U užem su: poverenik, njegov zamenik, stručni tajnik, blagajnik, četiri odbornika, glavni urednik pokrajinskog glasila i dva zamenika.

Član 15.

U širem su savetu osim užega i svi predsednici sreskih društava.

Član 16.

U slučaju da se na koje mesto u Glav. Odboru ili Povereništvu uprazni u toku godine, to će mesto popuniti zamenik po redu izbora.

Član 17.

O izboru i promenama u Povereništvu, izveštava se Glavni Odbor.

VII. Skupštine i sastanci.

Član 18.

Izvršni Odbor svake godine, najdalje do 1. oktobra saziva Glavnu Skupštinu Udruženja. On joj određuje dnevni red, mesto i dan sastanka. Glavnu Skupštinu sastavljaju: Upravni Odbor sa Nadzornim, svi članovi Povereništva njihovi nadzorni odbori, predsednici sreskih društava sa jednim biranim izaslanikom, i po 10 izaslanika iz svake pokrajine, koje izabere pokrajinska skupština. Glav. Skupštini predsedava predsednik ili potpredsednik Glav. Odbora.

Član 19.

Pokrajinske skupštine sastaju se svake godine najdalje do 1. septembra. Povereništvo će na mesec dana ranije objaviti dnevni red, vreme i mesto sastanka.

Ovu skupštinu sastavljaju: Svi članovi Povereništva sa Nadzornim Odborom i zamenicima, svi predsednici sa jednim biranim delegatom sreskih društava, koja pripadaju tome povereništvu. Ovoj skupštini predsedava predsednik ili potpredsednik Povereništva.

Član 20.

Na glavnim i pokrajinskim skupštinama mogu prisustvovati i ostali članovi udruženja sa pravom govora, ali ne i odlučivanja.

Izaslanici za skupštine, članovi Povereništva i Glavnog Odbora ili Nadzornog Odbora, kao i njihovi zamenici nemogu biti privremeni učitelji ni vršioči dužnosti učiteljske.

Član 21.

Kongres svih članova Udruženja sastaje se kad god to prilike zatraže a po pravilu svake treće godine. Dan, mesto i dnevni red određuje Glavni Odbor.

Kongresu predsedavaju: predsednik ili potpredsednik Glavnog Odbora i predsednici Povereništva, koji su prisutni.

Član 22.

Sastanci sreskih učit. društava vrše se prema njihovim pravilnicima.

VIII. Delokrug.

Član 23.

U delokrugu Glavnog Odbora (izvršnoga i upravnoga) spada:

- a) Upravljanje i izvođenje svih poslova navedenih u članu III. te i član 11. do 17.
- b) Sastavljanje izveštaja o delovanju povereništva i kotarskih učiteljskih društava za svaku poslovnu godinu. Izveštaj se štampa u Letopisu.
- c) Sastav proračuna i poslovnog reda za Povereništva, Glavni Odbor, Skupštine, Kongrese i Časne Sudove, koji se predlažu Glavnoj Skupštini.
- d) Imenovanje glavnog urednika glasila Udruženja.
- e) Imenovanje stručnog tajnika za obavljanje kancelarijskih poslova.

Član 24.

Delokrug pokrajinskih saveta određuje član 5. tačka b. i v., suviše imenovanje urednika pokrajinskog glasila i stručnog tajnika.

Pokretna i nepokretna imovina dosadanih pokrajinskih organizacija, na mesto kojih su stupila Povereništva Udruženja Jugosl. Učiteljstva, ostaje i dalje vlasništvo tih Povereništava, koja njom upravljaju i polažuraju svojoj pokrajinskoj skupštini.

Član 25.

Delokrug pokrajinskih i glavnih skupština te Kongresa izražen je u članu II. i III. ovih pravila.

— Po članu 17. i 18. Skupštine odobravaju račune, proračune i poslovničke. Za Skupštine i Kongres pripremaju gradivo odseci (kao na pr. književni, pedagoški, finansijski itd.) bilo po vlastitoj inicijativi bilo po predlogu članova. — Pitanje o odsecima objašnjava poslovni red.

Član 26.

Delokrug sreskih učitel. društava određuju njihova pravila.

IX. Izbori.

Član 27.

Izbor Uprave, Nadzornog Odbora, i Časnog Suda Udruženja vrši Glavna Skupština većinom glasova za 3 godine.

Član 28.

Izbor Uprave, Nadzornog Odbora, Časnog Suda Povereništva, i izbor izaslanika za Glavnu Skupštinu vrši Pokrajinska Skupština većinom glasova za doba od 3 godine.

Član 29.

Izbori se obavljaju tajno (listama), ako ih skupština ne izvrši aklamacijom.

X. Članarina.

Član 30.

Sreska društva dužna su da uplate blagajni Glavnog Odbora za svakog svog člana godišnje po šest dinara.

Članarinu za sreska društva i Povereništva određuju njihove skupštine.

Od vanrednih prihoda, ako nisu posvećeni naročitoj sreskoj instituciji, uplaćuje se $\frac{1}{3}$ Glavnom Odboru, a $\frac{2}{3}$ Povereništvu.

Članovi, koji ne podmire članarinu do 1. juna, nemaju prava učestvovanja na onogodišnjim skupštinama.

Član 31.

Sem redovnih, udruženje može imati i članova:

Počasnih, dobrotvora i utemeljača.

Član 32.

Počasne članove bira Kongres ili skupština na predlog Glavnog Odbora ili Povereništva. Ovi se izbori vrše bez debate.

Dobrotvori su oni, koji polože Povereništvu ili Glavnom Odboru 1000 dinara, a utemeljači, koji polože 100 dinara. Oni dobijaju diplome od Glavnog Odbora ili Povereništva.

Član 33.

Svi dosadani počasni, dobrotvori i članovi utemeljači ostaju to i dalje, a Povereništva su dužna poslati Glavnom Odboru spiskove istih.

XI. Nadzorni Odbor.

Član 34.

Nadzorni Odbori pregledaju račune i gospodarsko poslovanje. Nadzorni Odbor Udruženja ima 5 članova, Povereništvo 3 člana. Potanje određuje poslovni red.

XII. Časni Sudovi.

Član 35.

Za rešavanje eventualnih sporova između organizovanih drugova i učiteljskih društava, uređuju se Časni Sudovi uz Upravu Udruženja, Povereništva i kotarskih društava prema posebnom poslovnom redu.

XIII. Razpust Udruženja.

Član 36.

Kad bi se Udruženje raspustilo, pokretna i nepokretna imovina predaje se na čuvanje Ministarstvu Prosvete, koje će je predati novoj organizaciji s istim ciljem i opsegom.

Član 37.

Raspust Udruženja zaključuje Kongres većinom od $\frac{2}{3}$ prisutnih članova.

Prelazna naređenja.

1. Izbor svih časnika udruženja za prvi put biraju delegati Prvog Učiteljskog Kongresa u Beogradu, a izbor Povereništva opšta skupština dosadanih pokrajinskih organizacija čime ove poslednje likvidiraju. Ovi se izbori moraju provesti do kraja 1920. god.
2. Sreska učiteljska društva menjaju svoja pravila u duhu ovog statuta do istoga roka.
3. Glavna su glasila udruženja „Narodna Prosveta“ i „Učitelj“ u Beogradu. Pokrajinske organizacije mogu da izdaju i svoja pokrajinska glasila.

* Sreska—kotarska—okrajina.

